

MOSKVA KONFERANSEN

Det vil ikke bli sendt ut offisielle meldinger om underhandlingene før disse blir avsluttet. Imidlertid tyder pressekorrespondentenes telegrammer på at konferansen har et vellykket forløp. Pressen i hele verden behandler konferansen som en av krigens viktigste politiske begivenheter. Telegrammer fra Istanbul skildrer den tyrkiske almenhets interesse for møtet og Tyrkias ønske om at underhandlingene skal ha hell med seg i løsningsen av sine viktige oppgaver. Svenske og finske aviser dveler ved konferansens betydning for freden. En kringkastningskommentator fra Sofia uttalte at de små land har grunn til å se imøte forhandlingsresultatene med glede — en forbløffende uttalelse fra en av hitlers vasallstater.

Spesiell oppmerksomhet fortjener en artikkel i den sveitsiske avis «Baseler Zeitung». Avisen framhever at en av de viktigste årsakene til at den allierte invasjon på Balkan har latt vente på seg, er politiske uoverensstemmelser mellom Sovjet og Vestmaktene i forbindelse med innstillingen til den radikale partisanleder Tito og til den reaksjonære general Mihailovitsj. Avisen mener at disse uoverensstemmelsene nå skulle bli ryddet av veien og at det vil føre til opprettingen av en Balkanfront. En kan i denne sammenheng merke seg at BBC for noen dager siden refererte en artikkel fra Times hvor Titos innsats ble sterkt framhevet, mens Mihailovitsj ble nevnt nærmest i en bisetning.

ITALIA Etter de alliertes seier i slaget om Voltornolinjen, inntrådte en kamppause. Den 5. armé er rykket en del nordover i kystområdet. På midtfronten ble bl.a. byen Piedemonte inntatt. Søndag gikk den 8. armé til ny offensiv ved Adriaterhavskysten og opprettet et brohode på den nordlige breidd av Trigno.

Luftaktiviteten over Italia har vært intens. Flyplasser, jernbaner og fiendtlige konsentrasjoner har vært bombet. Bl. a. er banen som følger kysten nordover fra Rom ødelagt på 3 steder. Allierte fly har også grepet inn i kampene i Jugoslavia.

JUGOSLAVIA Kampene i Slovenia, Dalmatia, Bosnia, Herzego-

vina og Montenegro fortsetter og tyskerne lider store tap. I Midt-Bosnia er 3 jernbanestasjoner erobret. Jernbanen mellom Beograd og Zagreb har vært utsatt for nye angrep. Jugoslavisk kystartilleri understøtter nå Vestmaktens flåteoperasjoner i Adriaterhavet. Dette har i løpet av de siste dagene ført til senkning av 5 tyske fartøyer og til kapring av 1.

VESTRONTEN Industribyene Leipsig, Kassel og Frankfurt am Main har vært utsatt for kraftige luftangrep. En rekke andre tyske byer bl. a. Berlin og Köln har vært heimsøkt av moskitofly. Ved dagangrep mot Frankrike og Holland er tallrike jagerer skutt ned. Norske jagerfly har på en uke tilintetgjort 9 fiendtlige fly uten egne tap.

SYM TOMER Hitler har utfoldet en intens diplomatisk virksomhet i Balkan-landene for å skape en enhetsfront av vasallstatene. I stedet for enighet er det kommet nye tvister mellom Ungarn og Romania om Siebenbürgen.

I Romania har myndighetene gitt ordre til innlevering av alle våpen innen 26 okt.

I Bulgaria har det funnet sted nye pro-russiske demonstrasjoner.

Det blir stadig vanskeligere å holde styr på utenlandske arbeidere i Tyskland. Franskmenn forlater arbeidsplassene. Permitterte arbeidere vender ikke tilbake.

Economist behandler i sitt siste nummer det finske spørsmål og skiver bl. a. følgende: Det finske folket vil ha fred, men tyskerne er i landet. Etter Italias frafall vil tyskerne sannsynligvis kjempe hardt for å hindre Finland å dra seg ut av krigen. Det finnes dessuten et begrenset antall finner — Tanner er den mest kjente av de som framleis foretrekker nesten hva som helst framfor en forståelse med Russland.

Nordmenn ser ikke på filmen «Sangen til livet». Bødlen Sinding har laget filmen. Else Budde er ns.

(Fra København) Trikken stan- ser og konduktøren roper: «Gasværket. Afstigning kun for Sabotører» De eneste som stiger av er to gamle damer. Konduktøren ser nøye på dem og sier: «De var s'gu godt kamuflerede.»

KAMPEN OM UNIVERSITETET

I september medelte det nasifiserte Kirke- og undervisningsdepartement at reglementet for opptagning av studenter på universitetet ville bli forandret. Nyordningen gikk ut på at rektor heretter kunne avgjøre hvem som skulle bli opptatt. Det betydde at quislinger og såkalte frontkjempere nå skulle få komme inn på de forskjellige kurser trass i sine dårlige karakterer og manglende utdannelse.

Universitetslærerne reagerte voldsomt mot det nye overgrep og de enkelte fakulteter sendte en skarp protestskrivelse til «minister» Skancke. Her ble det klart sagt fra at enten måtte «departementet» gi avkall på den planlagte forandring, eller så måtte de klare seg uten de nåværende universitetslærere.

En tid etter at protesten var sendt, ble dekanene kalt inn til møte hos Skancke som innledet forhandlingene med voldsomme trussler. De kom imidlertid til enighet om at Universitetet selv skulle legge fram et forslag til forandring av reglementet.

Like før forslaget skulle innleveres ble imidlertid en rekke universitetsfolk arrestert. Blant disse var to dekaner, Ragnar Frich og Magnus Olsen. Den siste slapp imidlertid ut senere på grunn av sykdom. Dessuten ble omlag 100 studenter arrestert. Både studenter og lærere sitter på Bredtvedt.

Imidlertid ble Universitetets forslag til forandringer i reglementet, innlevert som bestemt den 20. sept. Det gikk ut på en del mindre forandringer, slik at privatister skulle slippe lettere til og at likeledes studentene fra Nord-Norge fikk lettere opptagelsesvilkår. Men forslaget gir et klart uttrykk for at Universitetet ikke bøyer seg for nasistenes press.

Det sies at foreløbig har quislingene Hoel og Meidell erklært seg enig i professorenes forslag, derimot skal Klaus Hansen ha satt seg i mot. Klaus Hansen arbeider forøvrig intenst for å få Universitetet stengt.

ALLE KONSERTER er i dag boykottet. Bryt ikke fronten ved å vise deg i konsertsalene. Gi pærolen til dine nærmeste!

8 NOV. 1943

SVART PÅ HVITT

2. NOVEMBER 1943

KONFERANSEN I MOSKVA HAR VÆRT VELLYKKET!

Nyheter 1-11.

Den røde armé har nesten fullstendig avskåret forbindelsen mellom Krim og den øvrige tyske front. Byen Tsjaplinka, 25 km nord for Perekop, er erobret og jernbanen mellom Perekop og fastlandet er allerede under ild. Lenger øst er Novo Aleksjevka gjen- erobret, dermed er den østlige forbindelse med fastlandet brutt. Søndag gjenerobret russerne i alt 200 byer og landsbyer i området mellom Dnjeprs nedre løp og Det asovske hav. I Dnjeprbuens fort- satte de voldsomme kamper. Bare under to slag ved Krivoi Rog mistet nasistene 44 tanks og 1500 falne. Et sted forsøkte de å falle russerne i ryggen ved å sette over til Dnjeprs østre breidd. Angrepet ble tilintetgjort og 500 tyskere ble enten skutt eller druknet.

I Italia har det vært mindre framgang, men en del strategiske posisjoner av viktighet er erobret. Genua er bombet av Liberator bombefly.

Max Reinart er død i New York. 45 japanske fly er ødelagt under et amerikansk angrep på Rabaul.

Ukeoversikter.

Den 28. okt. brøt det ut nye heftige kamper på midtfronten, mellom Vitebsk og Nevel. Russiske avdelinger fikk herredømmet over en rekke viktige veier og gikk fram med opptil 10 km.

Men kampene i Dnjeprbuens og på Nogaisteppe er fremdeles de viktigste. Avdelinger av Den røde armé holder nå på å rykke inn i gruveområdene omkring Krivoi Rog. Motstanden som ytes her er kraftig for øyeblikket. Den vesentlige grunnen til dette er at tyskerne så å si er omringet og ikke har noen fast utbygd front å trekke seg tilbake til. Moskva-meldinger oppgir at kampene på dette frontavsnitt allerede har kostet fienden en halv panserdivisjon

og en halv infanteridivisjon. Stor betydning har også de russiske brohodene ved Kiev og Perejeslavl i det de binder de fiendtlige styrkene som skulle ha vært satt inn mot flanken. Den 30. ble det meldt at russiske styrker var gått over elva også ved Saporosje; derved oppstod det en ny trussel både mot Krivoi Rog og mot Nikopol, som allerede på forhånd var utsatt for press fra to kanter.

Framgangen fra Melitopol har vært uhyre hurtig og en har all grunn til å regne med at det her skjedd et virkelig frontgjennombrudd. Zapadnija, 80 km fra Melitopol er erobret og også Konstantinovka som ligger bare 20 km fra Dnjeprs nedre løp er inntatt. Et stort antall fiendtlige styrker er blitt avskåret i områdene mellom kysten og Dnjeprbuens vestre løp. De presses nå mot den 3 km brede elven på en strekning hvor det ikke finnes broer.

Tyskernes tap av krigsmateriell er meget store. Da jernbanestasjonen Bolsjoi Uzluk på banen fra Krim ble besatt, erobret russerne 12 ammunisjonslagere og 300 jernbanevogner lastet med materiell. Det er all grunn til å regne med at en stor del av utstyret som tyskerne har ført fram, såvel til de sørligste områdene som til Dnjeprbuens, vil falle i russernes hender, især da russernes intense bombing av fiendens sambandslinjer vil hindre tilbaketrekningen av utstyret.

Slik som forholdene ligger an for øyeblikket må den tyske militærledelse gjennomføre en meget hurtig og vellykket retrett om den skal klare å unngå katastrofen. Det er betegnende i denne sammenheng at nasipropagandaen i det siste har tatt til å omtale den tyske Siegfriedlinje i øst. Denne støtter seg i nord til de Mauriske sumpene, dernest følger den elvene Bug og San. I sentrum går den gjennom Pripet-sumpene og støt-

Utviklingen i øst begynner mer og mer å anta form av en serie kriser.

(Dietmar, tysk kringkastingsgeneral)

ter seg så til Karpatene for til slutt å følge Dnjestr helt til Svar-tehavet.

Når propagandeministret nå finner det opportunt å understreke styrken av denne «østvollen», kan en ha grunn til å oppfatte det som forberedelse på at alle tidligere russiske områder snart vil bli rømmet.

Erfaringene som hittil er gjort i løpet av krigen viser at befestninger har en begrenset verdi. Men selv om tyskerne skulle klare å oppholde Den røde armé en tid ved en utbygget forsvarslinje så vidt langt i vest, vil retretten nødvendigvis få store moralske og være viktig bl. a. fordi vitale industrier i Det stortyske rike vil bli utsatt for russisk bombing.

MOSKVA KONFERANSEN

President Roosevelt kunngjorde den 29. at underhandlingene i Moskva hadde ført til full enighet. Forhandlingene nærmet seg sin slutt og det stod bare igjen å undertegne dokumentene. Den amerikanske, britiske og sovjet-russiske presse understreker sin tilfredshet med resultatene av tre-maktsmøtet. Flere aviser framhever at de tre land aldri har stått hinannen nærmere enn nå. «New York Times» skriver at alle vanskeligheter i forholdene mellom de tre land er løst og at en har funnet fram til metoder for å sikre et varig samarbeid.

FINNLAND På den finske fagforeningskongress som trådte sammen den 25. okt., ble det vedtatt en resolusjon med oppfordring til regjeringen om hurtigst mulig og slutte fred og sørge for gode forhold mellom Finland og Sovjet-samveldet. (Forts. siste side)

Den 16. oktober foretok gestapo massearrestasjoner i Trondheim. Telefonen ble stengt. Omlag 100 nordmenn ble tatt, hovedsakelig gamle medlemmer av arbeiderungdomslag.

ÆRE LENINGRAD!

Da tyskerne sommeren 1941 stormet østover og nordover var det ikke mange, som ville gi en sur sild for Sovjets nest største by. Men det store skjedde: Nasistene ble stoppet ved Leningrad, som de ble stoppet foran Moskva. Hverken her eller der fant de quislinger til å hjelpe seg, men et enig folk som heller ville dø enn å se hitlers soldater innenfor grensene sine.

Med Leningrad ville tyskerne ha fått et overordentlig betydningsfullt strategisk støttepunkt, og byens fall ville sannsynligvis vært avgjørende for hovedstadens skjebne. Men Leningradbeboerne gikk mann av huse og kvinner med, og de holdt byen i 500 dager til hjelpen kom og beleiringen ble hevet i januar i år.

«Hvilken flyktig periode synes ikke Paris' beleiring å være sammenliknet med Leningrads skjebne. Alle som levde gjennom vinteren i Leningrad i fjor, har lært de menneskelige lidelser å kjenne i hele deres utstrekning» Det er Ilja Ehrenburg som sier dette i en liten boks om nettopp er kommet ut på Arbetarkulturs Förlag i Stockholm. Den heter «Det kampfande Leningrad» og består av små artikler av forskjellige forfattere som gir et gripende og oppmuntrende bilde av den ånd som over alt viser seg å være sterkere enn nasienes vold.

Det var to fryktelige vintre Leningradbeboerne måtte gjennom. Byen var praktisk talt avstengt fra tilførsler og nøden var uhyggelig. Mennesker døde i massevis av kulde og underernæring. Men Leningradfolket varenig: Heller lide og dø enn å gi opp og leve som slaver for tyskerne!

Da Madrid kjempet sin fortvilte og ensomme kamp for friheten mot de fascistiske bandittene, forstod ikke verden hvilken tragedie denne kampen var forspillet til. I dag kjenner hele verden følgene av Madrids fall på sin egen kropp! Men Staligrad og Leningrad viste hva det gjaldt og tilsynelatende mot et hvert håp kjempet de og vant. Vendepunktet kom, og snart kommer friheten til oss alle, også til Madrid som likevel ikke kjempet forgjeves. Madrid ga ek-

SVENSK NYORIENTERING

Svenskene har nå omsider oppgitt håpet om at russerne og tyskerne skal knekke hverandre. Dette har ført til et mer realistisk syn på den mektige nabo i øst. Diskusjonen i svenske eksportkretser om eksportmulighetene etter krigen gir et tydelig bevis for dette. Ledende svensker har sterkt understreket betydningen av at utvidet handelssamkvem med Sovjetunionen etter krigen. Det er på det rene med at et slikt handelspolitisk program forutsetter en saklig innstilling til Russland. Professor Ohlin uttaler således at «den svenske almenhets skepsis mot og manglende interesse for alt russisk, som er betinget av historiske tradisjoner fra andre tider og andre forhold, bør vike for en mer opplyst innstilling».

Diskusjonen om disse spørsmål har hittil munnet ut i et forslag framsatt fra svensk industrihold om opprettelse av et russisk institutt ved Høyskolen i Stockholm. Instituttet skal bl. a. søke å fremme kjennskapet til russisk språk, kultur og økonomi.

Instituttforslaget er selvsagt sterkt preget av den vanlige selgervillighet overfor en mulig kjøper. En er villig til å strekke seg langt for å øke sin omsetning, særlig når en på forhånd er klar over at ens goodwill nærmest er negativ. På den annen side er det klart at svenskene har en annen oppfatning av denne kjøpers kapasitet enn før. De forstår at de er stillet overfor et høyt utviklet samfunn, som det ville være dumt å neglisjere. Det svenske forslag er i alle tilfelle meget oppmuntrende fordi det understreker at det ikke lenger er mulig å «opplyse» publikum om Sovjetunionen ved hjelp av den gamle skremselspropaganda.

Den amerikanske finansminister Morgenthau har meddelt i Kairo at Storbritannia, Frankrike og USA har blitt enige om en valutastabilisering. Storbritannia og USA vil skape et verdensomfattende stabiliseringsfond. Det er prinsipiell enighet, men detaljene står igjen.

semplet og sammen med Stalingrad og Leningrad vil det navnet lenge leve i våre hjerter.

Slapp ikke av!

For nordmenn er det en vederstyggelighet å ha befatning med noe som er tyskt.

Det er en selvfølge at vi har boykottet tysk film. Likevel er det en del av våre landsmenn som fremdeles ser på tyske filmer.

Det er kanskje litt drøyt å kalle dem som søker selskap med tyskere i uniform og sivil, ns, horer og annet pakk for landsmenn. De nordmenn som opptrer uverdige, må vite at de kanskje vil ha det sittende på seg hele livet igjen. «Han så på tyske filmer!» vil være en dårlig attest i framtiden.

Vi ber alle være med på å stramme inn parolen Gi navnet videre på den som bryter parolen, så alle vet det. Vi tåler intet brudd på disiplinen.

Det samme gjelder selvsagt norske quislingfilmer. «Sangen til livet» er et Sinding-produkt, og Else Budde Sindings elskerinne og ns Bare stripete går og ser på slikt.

Hvis Tyskland

mister Balkan.

«Tapet av Italia vil få betydning for oss først og framst ved at det uunngåelig vil føre med seg tapet av Balkan. Uten Balkan kan vår krigsmaskin ikke fungere»

Det var den tyske øverstkommanderende på Balkan som uttalte dette i et privat selskap i Sofia, skriver det kjente svenske tidskriftet «Nu».

Festmarskalk List avsluttet sin uttalelse med belysende fakta og sifre, men han innskrenket taktfullt sin statistikk til de okkuperte landene. Hitlers «allierte», Bulgaria og Romania, ble ikke omtalt, trass at de i like høy grad som de andre er blitt tappet av Tyskland.

Ifølge List ville tapet av Hellas, Jugoslavia og Albania bety at Tyskland mistet 50 pct. av sitt krom, 40 pct. kopper, 37 pct. nikkel, 30 pct. bly og 10 pct. av sin sink Dessuten store mengder bauxitt, antimon og molybden og sist men ikke minst en tredjedel av Europas tobakksforsyning. List utelot, formodentlig med hensikt, tømmer, hamp, før, oljefrø, mais og buskap fra listen.

FRANSKMENN heime og ute KJEMPER VIDERE

Etter at kampen mellom de Gaulle og Giraud stilnet av, har det vært underlig stille i Frankrike. Vi hører av og til om sabotasjehandling og henrettelser, men ellers er det som om landet politisk skulle ha opphørt å eksistere.

Men Frankrike lever trass i alle sine fascister og quislinger av alle avskygninger, som har gått med Hitler av personlig maktsyke eller av skrekk for arbeiderne.

Det var reaksjonære elementer i det høyere bursjoasi som i nederlaget så sjansen til å hevne seg på folkefronten. De brukte Petain, som hadde en høy stjerne hos folket, iallfall hos borgerskapet og bøndene, til å lage den såkalte nasjonale revolusjon som skulle tillate dem å styre landet. For annen gang på mindre enn ti år kom en senil olding til å spille en skjebnesvanger rolle i den europeiske tragedie. Petain ble Frankrikes Hindenburg og dertil dets quisling.

Sammen med den altfor listige Laval fant han seg tilrette med rollen som Hitlers håndgangne mann. De påtok seg å skaffe arbeidskraft til tyskerne, og da arbeiderne nektet drev de slavejakt på dem og la dem i håndjern. De gikk enda videre og drev regulært samarbeide med nasistene mot den franske motstandsbevegelsen. Ja, de gikk så vidt at innenriksministeren pekte ut de gisslene som skulle skytes!

Først litt etter litt begynte franskmennene å forstå at styret til den beundrede helt fra Verdun, ikke var annet enn en ynkelig parodi på det hitlerske nyordningsveldet. Etter at hele landet var blitt okkupert i fjor ble det slutt på sløvheten, og motstandsbevegelsen vokste med rivende fart. Den frie presse spres nå i hundretusener av eksemplarer og samarbeidet mellom de forskjellige grupper er meget god. Kommunistene og konservative kjemper sammen og alle tar ordre fra de Gaulle, som trass sin konservative slektsarv har forstått at det er andre verdier å leve for enn «kampen mot bolsjevismen».

Det er de Gaulle og ikke Giraud motstandsmennene samler

seg om. Giraud ble lenge betraktet som marskalkens mann og hadde i Nordafrika samlet om seg utsøkte reaksjonære figurer. Mange av dem sympatiserte åpent med Hitlers korstog og motarbeidet direkte de allierte, likesom de med glede hilste Vichys tiltak mot jøder og frimurere.

Motsetningene var ikke lette å forene. De Gaulle forlangte at republikken skulle innføres igjen, forrederne skulle vekke fra forvaltningen og hæren reorganiseres fra øverst til nederst. Bak seg hadde han titusener av offiserer og soldater som var dømt til døden av Vichy og som hadde risikert livet for landet sitt, mens Algerierfolkene ikke hadde rørt en finger og til og med hadde medvirket til å fange og straffe kjempende landsmenn.

Etterhånden har Giraud innsett at mange av kravene var berettiget og har gitt etter på vesentlige punkter. Republikken er blitt gjenopprettet i Afrika og Vichys fascistiske lover avskaffet. En begynnelse til utrensning ble gjort og omsider endte striden med at det Nasjonale Befrielsesutvalg ble opprettet. Dette er anerkjent som leder av frihetskampen, men ikke som regjering. Det franske folk skal selv avgjøre hvilken regjering det vil ha når kampen er vunnet.

Ennå er ikke kommunistene representert i utvalget, men da dets stilling i heimlandets kamp er meget sterk kan det neppe vare lenge før de blir tatt med. Når dette er skjedd vil utvalget gi et ganske godt bilde av de antifascistiske strømninger i heimlandet.

Ledelsen i utvalget er delt mellom de to rivalene slik at de Gaulle blir politisk og Giraud blir militær leder, og dermed er konflikten tilsynelatende bragt ut av verden. Men det er fremdeles elementer som forsøker å sabotere venstrepartiene, og mellom disse og de aktivt politiske menn bak de Gaulle kommer kampen til å fortsette mer eller mindre åpent for å blusse opp igjen når Frankrike er befridd for tyske tropper.

De alliertes politiske forberedelse stod ikke på høyde med deres militære da de rykket inn i Nordafrika. De vendte seg til forrædere

og byråkrater og kneblet de politisk virksomme gruppene. De lot generalene føre politikk, og det har sjelden bragt noe godt med seg. De begynte befrielsen med å fortsette undertrykkelsen. Det kan ikke gå godt, og slett ikke i Frankrike hvor friheten til meningsbytte er selve Frihetens kjenning. Da Eisenhower ensidig støttet Giraud var det folkemeningen som tvang fram kompromisset. Og skal folket velge mellom embetsmannsveldet og de politiserende franskmenn fra høyre og venstre er det ingen tvil om hvor sympatiene vil gå hen.

At NTB betyr «not to believe», er noe vi alle vet. Men sjelden blir det anledning til å se avslørt offentlig, «på trykk», selv de mest hårreisende forfalskninger. Dette er imidlertid skjedd med siste setning i den meddelelse om sjøforklaringen angående «St. Svithun» som har gjort runden gjennom landets aviser.

Det er ikke noe tilføye til kapteinens avsluttende bemerkninger til sjørettsprotokollen. De lyder: «Mitt skip kunne tydelig sees å være et norsk ruteskip. Som følge av at flygerne angrep fra lav høyde, måtte de også sett kvinner og barn. Etter besemmelene gikk vi uten eskorte. Jeg fordømmer derfor på det sterkeste dette folkerettsstridige, forbryterske og umenneskelige angrep.

«Morgenavisen» i Bergen og «Stavanger avis» (men ikke Oslopressen) har senere offentliggjort dette brev fra byrettsdommer Freuchen:

«I Deres blad for i dag er det i en artikkel angående «St. Svithun»s forlis, i anførselstegn gjengitt hva der kalles «kapteinens avsluttende bemerkninger til sjørettsprotokollen». I den anledning finner jeg å burde opplyse at det ikke finnes noen sådan bemerkning i den protokoll som ble ført i Bergens Sjørett over sjøforklaringen over «St. Svithun».

Bergen den 11 oktober 1943
Eystein Freuchen.

Produksjonen i byen Gorki er fordoblet i første halvår 1943 i forhold til første halvår 1941.

VIS FORSIKTIGHET
NÅR DU SENDER AVISEN

Danmarksnytt.

Forleden dag sprang en bombe i Mokkafeen i København. I kafeen var det 15 tyskere og 17 gjenter. Av disse ble 2 soldater 1 gestapo og 2 gjenter drept, resten mer eller mindre såret. Ingen beklager attentatet da kafeen utelukkende var besøkt tyskere og gjentene deres. København fikk 5 mill. kr. i bot.

Flere tusen dansker er kommet til Sverige siste måned. BBCs danske sending advarer dem kraftig mot løsmunnethet som bringer deres hjelpere heime i dødsfare. Det er nemlig også kommet en del Frikorpsmenn med over, tidligere straffanger, som ikke tar i betenkning å angri landsmenn for betaling. Svenskene har gjort hva de kan for å isolere disse elementene, men noen slipper alltid unna.

Den kroatisk quislingregjering har opprettet et informasjonsbyrå for krigsfanger. Det skal stå under internasjonal kontroll, og meningen er øyensynlig at krigsfanger ikke lenger uten videre skal skytes. Grunnen er at friskarene på sin side har tatt mange tyske fanger og selvfølgelig vil gjøre gjengjeld.

Vi gjengir her en grafisk tabell som på en dramatisk måte viser hvilken utvikling luftkrigen har tatt:

Engelske bomber over Tyskland	Tyske bomber over England
3 kv. 1940 2 750	18 900
4 » 1940 2 500	17 000
1 » 1941 2 700	8 000
2 » 1941 7 200	11 000
3 » 1941 8 800	1 600
4 » 1941 4 300	600
1 » 1942 3 500	250
2 » 1942 12 300	1 700
3 » 1942 15 600	600
4 » 1942 5 600	250
1 » 1943 17 400	800
2 » 1943 36 700	700

For tredje kvartal har vi ikke tallene ennå, men de slår sikkert Tallene omfatter ikke tyskbesatte land i Europa, Afrika eller italiensk område. Heller ikke er de amerikanske angrepene medregnet og disse kommer da i tillegg til de britiske som en faktor av stadig stigende betydning.

ITALIA Fremgangen sinkes av det vanskelige fjellterreng som byr på gode betingelser for forsvarerne. Likevel har både den 5 og den 8 arme hatt jevn framgang i det siste. Den 8 arme har full kontroll over sitt brohode på nordsiden av Trigno-elven, og frontlinjen går nå fra denne til fjellene nordafor Voltorno. I enkelte avsnitt har de allierte styrkene gått fram opptil 5-6 km dagen. Det er inntatt en rekke nye steder, bl. a. Montefalcone, Torella del Sanjo, Castelmauro og Montelito av den 8 og Riardo og Raviscanina av den 5 arme. Den siste har også erobret en viktig høyde nordafor Voltorno.

Moskvakringkasterens politiske kommentator, Yermasjev, uttalte nylig: «De britiske og amerikanske armeer fortsetter å rykke fram i Italia. Dette er en viktig faktor i krigens utvikling.» Imidlertid kan en fremdeles ha gode grunner til å kritisere Vestmaktens innsats, framfor alt fordi de drøyer med å opprette en ny front på et sted egnet til å binde store fiendtlige styrker.

Budapestkorrespondenten for den svenske «Dagens Nyheter» meddeler at ifølge italienske kretser i Ungarn akter Mussolini å trekke seg tilbake fra sin stilling som leder for det fascistiske republikanske parti. Fra Berlin er det kommet meldinger om et møte mellom Mussolini og en rekke framstående fascistere. I denne sammenheng ble det understreket at Ill Duces nervesykdom har antatt en alvorlig karakter. På dette møte skal, ifølge ryktene, Mussolinis tilbaketrekning ha vært drøftet. Graziani er nevnt som hans sannsynlige etterfølger.

JUGOSLAVIA Kampene fortsetter uten større endringer. Særlig i Bosnia har det vært utkjempet store slag, som har tvunget tyskerne til å føre fram forsterkninger fra andre områder i Jugoslavia, først og framst fra Serbia. Tyskerne er slått tilbake på øya Brac, men de har fått fotfeste på en halvøy nord for Dubrovnik. På jernbanen mellom Jugoslavia og Ungarn er det sprengt to broer. Banen Zagreb-Beograd skal være ødelagt på over 100 steder. Alle jernbaner fra Ljubljana er sprengt.

LUFTOFFENSIVEN i Middelhavet har vært adskillig mindre

intens enn vanlig, vesentlig på grunn av værforholdene som har hindret flyvåpnets innsats i Italia. Kommunikasjonene i Italia har likevel vært utsatt for en del angrep. Den 29 ble Genua utsatt for et kraftig angrep av flygende festninger. Må i Hellas, på Kreta og Rhodos og på flere av Dodekaneserne har vært bombet.

VESTRONTEN Det inntrådte en pause i bombekrigen, sannsynligvis som følge av ugunstig vær. I løpet av det siste år er antallet av allierte fly som har vært over Tyskland øket med 170 pct., mens tapene er redusert med 25 pct. Gjennomsnittstapet av Mosquitofly er bare 1 pct.

FLÅTEN President Roosevelt kunnngjorde nylig at den amerikanske marine nå teller godt og vel 700 krigsskip og 20 000 marinfly.

Hvorfor bøye seg.

For en tid siden ble forsikrings-selskapene oversendt et skjema fra nasimyndighetene som de skulle utfylle og sende inn innen 1 okt. Skjemaet inneholdt bl. a. spørsmål om antall funksjonærer, deres utdannelse, selskapets premieinntekt, eiendommer og motorvogner. Med unntagelse av Storebrand (Meidel) og to andre selskaper som ved en misforståelse sendte inn skjemaet, nektet de øvrige. Imidlertid ble to av direktørene innkalt til nasisten Whist som truet med statspolitiet og at selskapene ville bli sammensluttet i større selskaper med kommisarisk ledelse. Dessuten foreholdt han dem at selskapene kunne bli dømt til en bot på opp til en halv mill. kroner. Selskapenes ledelser fant etter dette at de måtte bøye seg og sendte inn skjemaet. Men hvorfor ikke la quislingene overta å lage kaos? Det er våre undertrykkere som først og framst er interessert i at tingene går sin jevne gang.

I forbindelse med forsikrings-selskapene fortelles det også at de betaler ut gjenkjøpssummen på beslaglagte poliser tilhørende jøder og andre offere for nasistene, uten nevneverdige protester.

Frontkjemperkontorets arkiv er blitt stjålet og har vakt bestyrrelse i nasikretser.

SVART HVITT

11. NOVEMBER 1943

23 NOV. 1943

RUSSISK GJENNOMBRUDD I KIEVOMRÅDET

Nyheter 10-11.

Framstøtet fortsetter i alle retninger og på bred front ved Kiev. Borodjanka, ca. 50 km n-v for Kiev, er tatt. I s-v gjør tyskerne voldsom motstand 100 km fra byen. 80 steder be'r dd. Gjennomsnittlig framrykning 15 km. Ved Newel er flere steder erobret. Bruhodene ved Kertsj utvides. Tysk transportskip på 3000 tonn senket i Svartehavet.

8 arme har rykket fram 8 km og behersker nå breddene av Sangroelva. Verdifullt terreng vunnet vest for Isernia. Det snakkes om ny tysk vinterlinje langs elvene Sangro og Carigliano.

Stor bombeskade på Fiat kulelagerfabrikk i Torino.

Mosquitos bombet Vesttyskland femte natt i trekk.

I aug., sept. og okt. er 60 tyske u-båter ødelagt. Dette er fler enn senkete all. handelsskip i samme periode.

Det franske befrielsesutvalg har besluttet å oppta representanter for alle partier og heimefronten. de Gaulle blir eneste president. Giraud blir øverstkommanderende.

Ukeoversikter.

ØSTFRONTEN Ennå før kampene i Dnjeprbuen og sør for den ble avsluttet, satte russerne i gang nye operasjoner vestafor Newel og nordafor Kiev. I følge de russiske kommunikeene er det «viktige lokale kamper» som finner sted ved Newel. Betydningen deres knytter seg til forsterkningen av trusselen mot Hviterussland. Kampene mellom Pripetsumpene og Kiev har utviklet seg med lynets fart. Russerne rykket fram mot Kiya livsnerve, jernbanen som forbinder Ukrainas hovedstad med Lublin i Polen. En omgående bevegelse førte like etter til befrielsen av Kiev. Erobringen ble kunnngjort av marskalk Stalin som understreker at den vil få

enorm betydning for det videre forløp av kampene i Ukraina. S-v for Kiev er Wasikow og Fastow befridd. Vest for Kiev rykker russerne mot Korosten og Shitomir.

Kiev, som før krigen telte en befolkning på nesten en mill., er et viktig industri og trafikksentrum. Tapet av denne byen, som med letthet kunne huse store tyske armeer, vil nå når vinteren står for døren, gå som en kuldegysning gjennom tyskerne.

Innenfor Dnjeprbuen har russiske avdelinger rykket en del fram fra Dnjepropetrovsk. De harde kampene har ikke ført til avgjørende resultater, men tyskernes stillinger er blitt svekket.

En rekke steder ved Dnjepr nedre løp er nå på russiske hender; dette gjelder bl. a. Kachovka og Alesjki. Den røde arme har besatt halvøya s-v for Dnjeprmunningen. Dermed blir havnene Nikolajev og Cherson sperret samtidig med at trafikken på Odessa blir truet. Dette er meget viktig nå som styrkene på Krim er henvist til forbindelser sjøveien. I området Kachovka-Perekop er store tyske styrker avskåret. Det samme gjelder avdelingene på Krim i og med at Perekopeidet er forsert og Armjansk tatt. De kan nå bare evakuere sjøveien, og da som følge av avsperringen av de førnevnte havner, sannsynligvis direkte til Romania. Dette kan igjen bli vanskelig på grunn av den russiske Svartehavflåten.

I løpet av de siste fire månedene er de tyske tap kommet opp i 900 000 falne, 98 000 fanger og bl. a. 10 000 fly og 17 000 tanks.

Betydningen av den siste tids kamper er enorm, selv når en ser bort fra fiendens tap. Den røde arme har, etter det tyskerne melder, allerede forsøkt å sette over Dnjepr nedre løp. Lykkes det vil befringen av de viktige industristrek i Dnjeprbuen være umiddel-

Tysklands vei: Fra humanitet, gjennom nasjonalitet, til bestialitet.

(Franz Grillparzer)

bart forestående, især nå da de fiendtlige styrkene i dette avsnitt trues også fra nord på grunn av Kievs fall.

MIDDELHAVET I Italia har den 5 arme erobret en rekke viktige høyder, og fått herredømmet over alle stillinger som tyskerne hadde bygd ut for forsvaret av Voltornodalen. Dette gjorde det mulig å rykke videre i et hurtig tempo. Den 5 nov. kom det melding om at armeen var gått fram med 7 til 10 km på et døgn. Det er opprettet brotoder på nordsiden av elva Carigliano og jernbaneknutepunktet Minturno besatt. Avdelinger av den 5 arme følger Voltornodalen under sin framrykning mot nord.

Ved Voltornos øverste løp har den 8 arme inntatt Isernia og de omkringliggende strek. Kampene ved Adriaterhavskysten har vært intense. De har bl. a. ført til erobring av vei- og jernbaneknutepunktet Vasto. Britiske avdelinger har satt over Trigno på nye steder.

I og med de siste framgangene har de allierte fått herredømmet over de beste kommunikasjonslinjene mellom Italias øst- og vestkyst sønnafor Rom.

Friskarene i Jugoslavia har avvist en rekke tyske angrep. De holder nå bl. a. 4 byer ved den ungarske grense. Guerillastyrkene har fått sitt eget flyvåpen.

Transporter og sambandslinjer i Italia har vært bombet av allierte fly. Også Spezia og to Adriaterhavshavner er blitt angrepet. Det er blitt utført tokter mot tyske mål i Dalmatia, Hellas, og på Kreta, Kos og flere andre av Dodekaneserne.

VESTRONTEN Luftoffensiven mot Tyskland er gjenopptatt. Ved et dagangrep mot Wiener Neustadt den 2 nov. ble Messerschmittfabrikken alvorlig skadet. Over denne byen ble det skutt ned 80 tyske jagere. Ytterligere 7 tyske fly ble samme dag skutt

(Forts. s. 4)

NORGE OG SOVJETUNIONEN

Den russiske revolusjon, som den 7 november feirer sitt 26-årsjubileum, er en av de mest avgjørende begivenheter i mennesketens historie. Den betydde ikke bare en ny æra for det russiske folk, men innvarslet nye linjer for menneskenes sosiale, kulturelle og økonomiske liv.

De klassemessige motsetninger i vårt eget land har sterkt preget innstillingen til det nye Russland. En del av vår befolkning har sett med sterk engstelse på utviklingen i øst fordi de sosialistiske prinsipper som det russiske samfunn bygger på, overført til vårt eget land ville bety store omveltninger. En annen del, og først og fremst arbeiderklassen og de fattigere lag av befolkningen, har sett fram til den russiske samfunnsstruktur som et mønster for seg selv.

Som nasjoner står Sovjetunionen og Norge i dag som våpenbrødre. Vårt folk vet at vi, uansett politisk oppfatning, står i en ubetalelig gjeld til arbeiderstaten i øst, fordi dette land på en slik avgjørende måte slår istykker nasismen, og dermed også sikrer vår egen befrielse. Samarbeidet i dag vil sikkert kunne ut i en mere intim kontakt i fredens år. Takket vår geografiske beliggenhet har England vært den av stormaktene som vi mest selvfølgelig har følt oss knyttet til og som vi også i dag har knyttet det mest intime samarbeide med. Men det betyr ikke at vi også for framtiden først og fremst vil se dette land som vår naturlige storebror. Vårt lands sikkerhet og framtid kan bare knyttes til et intimt samarbeide med begge de to stormakter, Sovjetunionen og England.

Det er nemlig et faktum at Sovjetunionen ikke bare vil innta en sentral plass i fredens verdenssamfunn på grunn av sin strålende militære innsats. De sosialistiske prinsipper som det russiske samfunn er bygget opp etter har i dag stått sin prøve. I etterkrigstiden er det ikke de gamle økonomiske prinsipper som vil være toneangivende, men de nye prinsipper som nettopp det russiske samfunn er bygget opp på.

Etter krigens avslutning står

NASISTISK REKRUTTERING

quisling har den 21 okt. laget en ny lov som er meget interessant. quisling gir seg med denne lov rett til å gi en person som er idømt straff, æresoppreisning når han har gjort seg fortjent til dette ved edel dåd eller offervilje, og gagnlig virksomhet for land og folk, særlig når han som belønning for dåden eller virksomheten er tildelt en offentlig utmerkelse. Vedtaket om oppreisning opphever dommens eller forleggets bestemmelse om straff og anvendelse av sikringsmidler. Den som er meddelt oppreisningen ansees som ustraffet. Så vidt «loven». Vi skulle anta at quisling mangel folk til rakkertjeneste i sine partiorganisasjoner og at han vil sikre tilførselen fra våre straffeanstalter. Ved sin lov legaliserer han de straffete personer han alt har i sin tjeneste som ustraffete personer, og åpner nye muligheter.

Come back?

Etter sjefbibliotekar Arnesens død stod det å lese i en av nasidavisene at bibliotekar Alheim var konstituert som sjefbibliotekar. Imidlertid har hverken «ordføreren» eller Alheim selv noe kjennskap til saken, og stillingen er avertert ledig. Den av nasistene som etter sigende skal ha størst sjanser til stillingen er den mangfoldige Håkon Meyer.

det norske folket overfor en vanskelig oppgave; det å finne et nytt og naturlig leie for vårt samfunns liv. Vi vil ikke finne fram til den beste linjen uten sterke politiske rivninger. En ting er iallfall de fleste enige om, at vi i en helt annen grad enn før vil stå åpne for nye impulser. Noen vil finne dem i den nyorientering som er skjedd i England og delvis i USA, andre vil finne dem i Sovjetunionen. At vi nå allerede midt i krigen kan skimte veien ville være en overordentlig stor fordel. Men da er det vesentlig for en objektiv bedømmelse at de av oss som fremdeles ser det gamle bolsjevikspøkelset vandre omkring, lar det gå tilbake til dit det var før. Å kaste gamle skremselfortellinger overbord er iallfall en ting vi skylder det russiske folk — og kanskje også oss selv.

Terboven og hans drabanter lar i disse dager innrede bombesikre kontorer, oppholdsrom og festlokaler under Skaugumsåsen. Arbeidet skal være ferdig om ett år. Mon tro om det er tidsnok?

NYTT FRA DANMARK

Danmarks quisling, Fritz Clausen, synes ikke det er hyggelig lenger heime og har bragt sin lille person i litt større sikkerhet på østfronten. Det danske nasipartiet har dermed holdt opp å eksistere, selv om det ikke er formelt oppløst.

Ved Rådhusretten i København ble forleden tre personer som var tiltalt for å ha hjulpet 500 dansker til å reise ut av landet frifunnet! De taltalte henviste alle til straffelovens § 14 hvori det heter at en handling som ellers ville være straffbar ikke skal straffes, hvis den var nødvendig for å avverge truende skade på person eller eiendom, og lovbrøttet kan ansees for å være av forholdsvis underordnet betydning.

Arbeiderne på verftene nekter å utføre reparasjonsarbeid på danske skip og krigsmateriell tatt av tyskerne.

Ekspressen Paris-Marseille ble natt til 31 okt. for tredje gang avsporet av sabotører.

På alle slags illegale veier har lederne for den underjordiske virksomhet i Frankrike kommet til Alger for å ta/del i et møte. Det dreier seg ikke om et parlament, men om en rådgivende forsamling for Befrielsesutvalget. Representantene for motstandsbevegelsen i heimlandet utgjør 40 pct. av forsamlingen.

Folkeundervisningen i Kina har vært i stadig utvikling også etter krigsutbruddet. I 1942 fantes det 132 institusjoner for høyere undervisning. Tallet viser en økning på 41 skoler siden krigsutbruddet i 1937.

Troen på en alliert seier, som har fått næring av de siste serier av nederlag for aksen, har styrket moralen i Kina. Troen på marionettregjeringens sedler forsvinner, og i Øst- og Mellomkina er de i det siste sunket med 30 pct. av sin nominelle verdi.

MOSKVA-KONFERANSEN INNLEDER KRIGSAVSLUTNINGEN

Det er neppe tvil om at det for konferansen i Moskva var tilstede en rekke motsetninger mellom de tre stormakter som danner kjerne i kampen mot nasismen. Russerne var misfornøyd med at Sovjet alene bar den overveiende byrde i kampen mot Tyskland. Samtidig følte russerne seg ikke helt overbevist om at den manglende amerikansk-britiske innsats ikke bare skyldtes militære vansker, men også et stille ønske om at Sovjet og Tyskland gjensidig knuste hverandre. Selv om de menn som i dag sitter i den engelske regjering også var bevisste motstandere av Münchenpolitikken, har en grunn til å tro at enkelte kretser fremdeles i det stille er infisert av denne linje.

Moskvakonferansen ser ut til å ha løst de fleste vansker som samarbeidet mellom de tre nasjoner skapte, og lagt opp bestemte retningslinjer for krigsførselen framover og organisering av freden. Konferansen er sikkert en av de viktigste politiske begivenheter i krigen, og det er mulig at en kan se møtet mellom Churchill og Roosevelt i Canada som en forløper for den. Møtets resultater er blitt offentliggjort ganske utførlig, men en kan gå ut fra at også en rekke andre meget viktige spørsmål er blitt drøftet og fattet beslutning om som ikke kan offentliggjøres i dag.

I kommunikeet utstedt fra konferansen sies det først og framst at konferansen inngående har behandlet de forholdsregler som skal taes til avslutning av krigen. De militære tiltak som allerede er avgjort eller som er under forberedelse for å forkorte krigen, har åpent vært drøftet.

Det vil sannsynligvis si at det nå endelig er kommet til enighet om «den annen front». Det er neppe tvil om at England og Amerika i dag besitter tilstrekkelig militær styrke til å gjøre en slik innsats, slik at den sammen med de hammerslag som russerne retter mot nasismen, kan bringe krigen til en snarlig avslutning. De engelske flyplasser er i dag så fullstappet med fly at de knapt kan få plass til flere, og både den ame-

rikanske og den engelske hær skulle fullstendig ha fullført sin utdanneelse.

Mest sannsynlig er at den annen front vil komme som en utvidelse av felttoget i Italia til Balkan, og at det i samarbeid med Den røde arme skjer en veldig opprulling av de tyske posisjoner i Sørøst-Europa. Det er også meget mulig at Tyrkia vil gå inn i krigen på alliert side. Meldinger fra Tyrkia kan tydes slik, og i disse dager finner den tyrkiske utenriksminister seg i Kairo.

Moskvakonferansen har sannsynligvis endelig funnet fram til en felles alliert linje til de politiske stridigheter på Balkan. I Jugoslavia finnes som bekjent to selvstendige partisangrupper, som gjen sidig har bekjempet hverandre. I London skjedde det allerede før konferansen et tydelig omsving i stillingen til den mest kjente partisånleder Mihailovitsj. I dag er det Titos navn som er i forgrunnen, og som også for framtiden kommer til å være den virkelige leder for den jugoslaviske folkhær. Mens Mihailovitsj er en typisk reaksjonær, er Tito radikalt innstillet. Tito går også inn for et sterkt samarbeide med Sovjetunionen, og er også blitt æresgeneral i Den røde arme.

Den andre store mulighet for den annen front er invasjon på kanal-kysten. Det ville være det mest effektive framstøt mot de tyske arméer, og ville være en virkelig avlastning på Østfronten. Det mest sannsynlige er vel imidlertid at dette angrep, som er den eneste virkelige løsning på den annen front, først kommer til våren neste år.

Konferansens neste store hovedresultat er opprettelsen av en komite i London med representanter for de tre store nasjoner. Denne komite i skal behandle alle de løpende militære og politiske spørsmål i forbindelse med krigen. Komiteen skal også være det første skritt i retning av å opprette et felles råd for Europa som skal løse alle etterkrigstidens vanskelige spørsmål. Det heter i kommunikeet at også andre makter trekkes til dette råd.

Samtidig er det opprettet et råd til behandling av de spørsmål som reises i forbindelse med Italia. Til dette råd skal det også tiltre en representant for den franske befrielseskomite, og også representanter for Hellas og Jugoslavia.

Moskvakonferansen understreker tydelig at folkestyret skal gjenopprettes i Italia, og at fascismen skal utryddes i bunn og grunn. Allerede på dette tidspunkt må den sittende regjering gjøres mere demokratisk ved å oppta representanter for folket.

Allerede nå har Moskvakonferansens vedtak angående Italia hatt meget store virkninger. Badoglio står i forhandlinger med de 6 antifascistiske partier og har erklært seg villig til å ta med representanter for disse i regjeringen. Dette gjelder også sosialister og kommunister. Partiene har imidlertid nektet å delta så lenge den halvfasistiske konge skal bli sittende. Det er oppstått en krise, hvis eneste løsning øyensynlig er at kongen må abdisere.

I en tilleggs erklæring til det almindelige kommunike behandles som første punkt sikkerheten etter krigen. Det skal så snart som mulig opprettes en internasjonal organisasjon for bevarelse av fred og sikkerhet. Dette vedtak på konferansen er også undertegnet av den kinesiske ambassadør i Moskva på vegne av Kina. Bare dette er betydningsfullt og gir også en pekepinn i det labile i forholdet mellom Sovjet og Japan. Erklæringen ender med et løfte om at de fire makter vil fortsette krigen helt til Tyskland nedlegger våpnene uten betingelser.

I tilleggs erklæringen heter det videre at de tre makter ønsker å se Østerrike uavhengig. De anser Østerrike som et første offer for Hitlers aggresjon. Men samtidig påpekes også at Østerriker må befri seg for sin andel av Tysklands skyld ved aktivt å delta i sin befrielse. (Fortsettes neste side.)

NORLAND VARIETE heter det nyeste tyske påfund i Oslo. Tyskerne har okkupert Det norske teater, som altså heretter er opphøyet til ekte tysk kulturforetagende med norsk vignett. Nasivarieteen er selvsagt boykottet.

Ukeoversikter

ned over andre mål i Tyskland, mens de alliertes tap bare kom opp i 7 maskiner. I forbindelse med angrepet mot Wiener-Neustadt, opplyser BBC at en kan vente at luftoffensiven mot de viktige industristrøk i Østerrike og Sørtyskland nå vil bli intensere enn tidligere. Den 3 ds. har igjen vært en av de store dagene i luftkrigen. På 24 timer var det 2000 britiske og amerikanske fly over Tyskland. Under et nattangrep ble det på 27 minutter sluppet 2000 tonn bomber over Düsseldorf, som er administrativt sentrum for våpenindustrien i Ruhr og Rhinland, foruten selv å være en av de viktigste industribyene og en av Tysklands største innlandshavner. Brannene i Düsseldorf varte i 48 timer etter angrepet. Samme natt ble Köln og andre mål i Rhinland bombet. I løpet av samme døgn ble Wilhelmshafen heimsøkt av 1000 amerikanske fly. Dette var krigens største dagangrep, og kostet fienden 32 fly, mens bare 5 amerikanske bombemaskiner og 2 jagere gikk tapt. I alt ble det den 3. skutt ned 53 tyske maskiner mot 30 allierte.

Det opplyses at en ny amerikansk bombemaskin — B 29 — snart vil bli tatt i bruk. Den skal være like overlegen over de flygende festninger, m. h. t. bæreevne og aksjonsradius, som disse er til førkrigstidens bombemaskiner.

DET FJERNE ØSTEN Allierte styrker er gått i land på Bougainville, den siste Salomonøya som er på japanske hender. All fiendtlig motstand på Mono i Salomongruppen er hørt opp. Under et luftangrep mot Rabaul ble 2 destroyere, 8 handelsskip og 4 mindre fartøyer senket, mens en rekke andre skip ble skadet. 67 japanske fly ble skutt ned og 23 skadet. I løpet av de siste dager er minst 31 japanske skip senket. Det pågår et nytt sjø- og luftslag i nærheten av Rabaul.

En rekke bombetokter er utført mot Burma. Bl. a. har Achiab hatt 4 besøk i løpet av 48 timer. Under et av angrepene mot byen ble det kastet 250 tonn bomber. Angrepet var krigens største mot mål i Burma.

I Chunking er det blitt holdt et møte mellom amerikanske, bri-

Kulturfronten.

I et intervju med «Hedemaringen» 27-10-43, uttaler «byråsjef» Boeck i «Teaterdirektoratet» om turneer, at det som kjent er Teaterdirektoratet som gir tillatelsen til turneer nå, og han peker i denne forbindelse på at alle turneer også må forplikte seg til å spille på arbeidsplassene rundt om i landet. Når turneplanene settes opp, må med andre ord de festede arbeidsplasser innpasses i reiseplanen. Den settes opp i samarbeid med en organisasjon som heter «Sol i arbeidet» og tar seg av underholdningen på arbeidsplassene.

Her har vi igjen et kraftig bevis på hvor farlig det er å gi nasistene lillefingeren. Teaterturneene blir uten videre et ledd i en heimlig «Kraft durch Freude» organisasjon, og de skuespillere som har vært uforsiktede nok til å søke turnetillatelse, skal på denne måte lures inn i nasistenes garn.

Gode norske skuespillere må ikke innlate seg på engasjementer

tiske og kinesiske militære. Det ble oppnådd full enighet med hensyn til den videre krigføring mot Japan.

SYMPTOMER President Inonu uttalte i anledning Moskvakonferansen at Tyrkia tror på samarbeide mellom nasjonene, og at landet var villig til å bære store offer for å sikre en tilfredsstillende verdensordning. Det ble samtidig opplyst at den tyrkiske utenriksminister var på vei til Kairo, hvor han skulle underhandle med Eden. Også den amerikanske og britiske ambassadør i Ankara skulle være tilstede under forhandlingene. Det er neppe dristig å håpe at resultatet vil bli gjennommarsj for allierte styrker i Tyrkia, for ikke å si tyrkisk krigsdeltagelse.

Alle sivile tyskere har fått ordre om å evakuere Bessarabia, trass i at det ennå synes å ligge nokså langt fra de framstormende russiske styrker.

Ikke en eneste ungarsk jager gikk opp da flygende festninger passerte landet på vei mot mål i Sørtyskland. Landets regjering svarte på en tysk protest at de ungarske flyene ikke ville ha kunnet utrettet noe mot de amerikanske.

som de ikke er strengt forpliktet til etter faste teaterkontrakter — enten det gjelder offentlig oppløsning, film eller turneer.

Etter Teaterdirektoratets erklæring om «Sol i arbeidet», bør de igangværende turneer avbrytes så snart det er praktisk gjørlig. Nye turneer må ikke forberedes, de blir i så fall boykottet.

Hele vårt kulturliv fylker seg nå i en isfront mot undertrykkerne. Konsertsalene tømmes. Dikterne tier.

Den eneste lyd som bryter tausheten blir fuglesangen fra kulturdepartementet.

MOSKVAKONFERANSEN

I tilleggserklæringen femte punkt er det fattet vedtak om at krigsforbrytere som har øvet udåd i de enkelte land, skal stilles for disse lands domstoler og dømmes etter landets lover. Hvor forbrytelsene ikke kan lokaliseres skal de behandles for internasjonale domstoler. Det rettes til slutt en advarsel til alle de som ennå ikke har besudlet sitt blod med simple forbrytelser, å være på vakt. De allierte vil forfølge de skyldige hvor hen på kloden de forsøker å stikke seg unna.

Det kan bare trekkes en slutning av kommentaret, og det er at konferansen har vært overordentlig vellykket. De alliertes front står fastere enn noensinne, og konferansen har vært et slag mot Tyskland og dets vasallstater. For Finland betyr konferansen at de finske statsledere nå har spillt ut sine kort, og at Finland har forspilt sin sjangse til å slutte en rimelig fred. Fra nå av vil det neppe ha noen sjangse til å bli behandlet på annen måte enn Tyskland og dets vasallstater.

Fhv. korporasjonsminister og nåværende sjef for Mussolinis fascistmilit, general Ricci, er skutt av antifascistiske studenter.

Prof. Birger Meidell er «direktør» i Norges Brannkasse, ikke i Storebrand som feilaktig angitt i forrige nummer. Storebrand var ikke blant de tre selskapene som i første omgang sendte inn registreringssjemaet.

ALLE KONSERTER ER
BOYKOTTET

SVART PÅ HVITT

17. NOVEMBER 1943

TYSKE SAMBANDSLINJER BOMBES OG AVSKJÆRES

Nyheter 16-11.

Stor russisk framgang n-ø og sør for Gomel. Jernbanen fra byen mot vest avskåret. Kampene kostet fienden 3000 falne, mange sårete og 67 tanks. Nye steder besatt i Kiev-Shitomirområdet. 39 tyske tanks tilintetgjort og 19 skadet sør for Kiev.

Ingen vesentlige endringer i Italia. De allierte har bedret stillingene sine på Leros, tilføyet fienden store tap og tatt fanger.

General Catroux er kommet til Beirut i anledning krisen i Libanon. Under sin reise gjennom Kairo underhandlet han med britiske representanter. En regner med at sammenstøtet mellom franske soldater og studenter i Beirut, har kostet 10-12 drepte og ca. 130 sårete.

N-v-Frankrike og skipsfart utenfor den franske kyst bombet i går. Nye angrep mot Cannes og Nice.

Cordell Hull har overfor kongressen og senatet uttalt seg om Moskvakonferansen. Han understreket at Balkanlandene, De baltiske stater og andre land vil selv kunne velge sin regjering.

Ukeoversikter.

ØSTFRONTEN Operasjonene vestafør Newel har fremdeles en lokal karakter. Presset er rettet mot jernbaneknutepunktet Polotsk. Lykkes erobringen av denne byen, vil fiendens kommunikasjoner bli ytterligere svekket og en rømning av Leningraddistriktet, og eventuelt også av de baltiske provinsene, vil være sannsynlig. Meldinger fra Stockholm tyder på at tyske styrker allerede blir trukket tilbake fra Finland.

Et nytt russisk angrep utvikler seg mellom Kiev og Gomel, som Den røde arme søker å omgå.

Kampene i Kiev-distriktet har vært typiske for den senere tid. Ved overføring av reserver til traktene omkring Fastow, klarte

tyskerne å stanse den russiske framgangen mot s-v. Samtidig svekket de seg lengere nord. Shitomir ble erobret natt til 13 ds. Byen ble stormet fra tre kanter og dermed ble bortføringen av sivilpersoner hindret. Det ble tatt et stort bytte av krigsmateriell. I og med erobringen av Shitomir er jernbanen Leningrad—Odessa brutt. Tyskerne må nå nytte banen Odessa-Lwow for sin trafikk fra sør til nord. Men det er ikke mere enn 120 km som skiller russerne fra denne banen. Avstanden er ikke lang tatt i betraktning av at de 125 km fra Kiev til Shitomir ble tilbaketog på 7 dager. Knutepunktet Korosten, hvor jernbanene fra Shitomir til Leningrad og fra Kiev til Warszawa krysser hverandre, er truet av 3 kolonner.

I løpet av de siste dagene er over 1000 bebodde steder befridd i Kievområdet. Fiendens tap har tildels vært meget alvorlige. For øyeblikket presses store avdelinger mot Pripetsumpene og trues med tilintetgjøring. Ved å komme til steder sør for sumpene, vil Den røde arme sikre seg mot flankangrep, og kunne foreta nye omgående bevegelser for å falle i ryggen på de fiendtlige troppene i Dnjeprbuken. Denne planen søkes realisert i det offensiven ved Fastow er gjenopptatt.

Innenfor buen har det vært relativt små forskyvninger. De tyske meldinger om en ny offensiv nord for Krivoi Rog er ennå ikke bekreftet. Derimot er flere tyske motangrep i denne sektor avvist. Fiendens brohoder på østsiden av Dnjepr i nærheten av Nikopol, er snevret inn.

Operasjonene på Krim utvikler seg til fordel for Den røde arme som har erobret nytt terreng såvel i Perekop-området som ved Kertsj.

Alt i alt kan en slå fast at Den røde arme har initiativet på alle frontavsnitt og at fienden tydelig-

vis mangler strategiske reserver. Årsaken til manglen er ikke bare de store tapene, men også det at den såkalte «frontforkortning», takket være de tallrike innbuktninger, har ført til en forlengelse av frontlinjen med 20 pct. siden midten av juli.

(NTB om rømningen av Kiev.)

MIDDELHAVET De allierte konsoliderer styrkene sine i de nylig besatte områdene i Italia.

De jugoslaviske friskarer har hatt lokal framgang i Serbia og Montenegro. De har tatt mange fanger i Bosnia og erobret 2 nye byer på grensen mot Ungarn. Jernbanene Budapest-Zagreb og Berlin-Beograd er brutt på ny.

Kraftige luftangrep, sentralisert i første rekke om Modane og Cannes, har ført til at de to viktige sambandslinjene mellom Frankrike og Italia ble ødelagt på flere steder. Et tokt mot Bolzano har stanset forbindelsen gjennom Brennerpasset.

VESTFRONTEN Luftoffensiven har vært kraftig dag og natt. Angrepene har vært spredt over store områder i det nordlige og vestlige Tyskland, Frankrike og Nederland. Et konsentrert tokt er utført over Bremen. 43 tyske jagere ble skutt ned mot 24 allierte. Moquitofly har gjentagne ganger besøkt Berlin.

LIBANON Konflikten er framkalt ved at landet ville frigjøre seg helt for Frankrikes overhøyhet, mens de franske myndighetene krevde at mandatet skulle fortsette inntil saken ble tatt opp etter krigen. Storbritannia, som har garantert Libanons og Syrias uavhengighet, har protestert mot de franske åtgjerder. Spørsmålet kan bli bestemmende for den arabiske verdens innstilling overfor de forente nasjoner og også for forholdet mellom Storbritannia og Frankrike. En må håpe at Libanon enten blir selvstendig eller får en garanti som det kan godkjenne.

(Forts. siste side.)

Det skjer et og annet i Europa: Jugoslavere i heltemotig kamp, franske patrioter griper til våpen, ødelagte veier og sprengte jernbaner i Holland, Belgia og Polen, gerilja i Hellas og Albania og Danmarks sabotasje. Innsatsen koster «svett og blod», og vi spør oss om den er lidelsene verdt. Våre allierte gir svaret:

Partisanlederen Tito har lenge hatt Sovjetsamveldets støtte. Det samme gjelder friskarene i Polen. Samveldet er anerkjennende i sin omtale av de danske sabotører. «Folkesenderen Norges Frihet» oppfordrer fra Moskva til aktiv kamp hjemme hos oss.

Stemmene fra Storbritannia sier omtrent det samme. «Economist» skriver om general Mihailovitsj, som i motsetning til Tito har vært avventende: «Det kan hende at forholdene i Serbia, som er kommandoområdet for Mihailovitsj, rettferdiggjør en forsiktig taktikk, men det er ikke lengere så sikkert som for et år siden.» Og general Wason, BBCs militærakkyndige, understreker betydningen sabotasjen i Danmark har for krigens gang. Lederen for Danmarks konservative parti, - Christmas Møller - sa nylig: «Nyttig og gavnlige sabotasje må utføres, krigen må føres på riktig side. Det vil medføre tap av menneskeliv også hos oss, men enhver må forstå at dette er måten Danmark kan og må føre krig på. Slutt opp om Danmarks frihetsråd som har krav på alle som vil være med.»

Andre har framhevet betydningen av sabotasjen i Holland Belgia og Frankrike. Men vi fortsetter på den passive motstands vei. Mon vi ikke bør stille oss spørsmålet som «Economist» reiste i forbindelse med general Mihailovitsj: Det kan hende at forholdene fremdeles rettferdiggjør en forsiktig taktikk, men dette er ikke lengere så sikkert som for et år siden.

FIRE MILL. TIL NORGE

I slutten av oktober ble det overlevert fire millioner kroner fra en innsamling innenfor svensk næringsliv som kalles «Norvegia».

Beløpet skal brukes til ytterst tiltrengte hjelpeåtgjerder i Norge.

DEN GRESKE TRAGEDIEN

500 grekere dør daglig av sult og i alt er en mill. grekere sultet i hjel siden tyskerne okkuperte landet, erklæres det fra gresk regjeringshold. Minst 100 000 grekere er henrettet.

Scenene i Athen trosser all beskrivelse. Menneskene ser ut som skjeletter kledd i filler, og skitne til ugjenkjennelighet da det ikke finnes en bit såpe å oppdrive. For ikke å miste de dødes rasjoneringskort hender det at de overlevende slektningene gjemmer likene på de mest utrolige steder. I byen finnes det ikke en hund eller katt lenger. Lønningene har steget 60 pct. mens prisene har steget opp til 1000 pct.

Til denne sultens tragedie føyer en ny og kanskje ennå verre seg. Det er striden mellom friskarene innbyrdes. Det er to motstandsorganisasjoner. Den ene, EAM, er demokratisk og representerer det store flertall av befolkningen. Den andre er nærmest fascistisk og ledes av general Zervas. Folket heller til den oppfatningen at de allierte støtter fascistene. Det er det som er ulykken, og stillingen bedres ikke ved Churchills uheldige uttalelse at han håpet at kongene Peter og Georg skulle vende tilbake til sine land.

EAM har besluttet å tikvidere Zervas' styrker, og hvis det ikke sies klart fra om de alliertes holdning til disse bevegelsene er det fare på ferde. For størsteparten av folket var kongens og Metaxas' styre like forhatt som tyskernes og italienernes, og det vil ikke ha dem igjen.

Imidlertid kan vi gå ut fra at Moskvakonferansen har behandlet disse farlige spørsmålene og avgjort dem i den riktige retningen. Folket skal selv bestemme hvem som skal styre det!

I Hamar og Fredrikstad har «Sangen til livet» gått for kvart fulle hus. I Porsgrunn var det utsolgt hus på premieren, men så var det slutt. I Skien sto det en lang kø foran billetluken, men så ble det hvissing i køen og på kort tid var den oppløst. I Oslo har nasistene måttet tvangsrekvirere folk fra us-organisasjoner til å se forestillingen. Det lønner seg ikke for quislingene å lage nasifilm.

Menneskejakten i Danmark.

Danmark er i sin tur iferd med å bli totalt mørklagt. Alt det lyse, frie og tillitsfulle i dansk tilværelse holder tyskerne på å kvele. Etter jødeforfølgelsene er faresonen utvidet til akademikere, journalister og frimurere. Legene var en stund i søkelyset fordi nesten hver eneste av dem hadde hjulpet til med å få folk ut av landet. Men tyskerne har bruk for leger og måtte oppgi det, og nå sitter de igjen med bitterheten over at jødejakten ga et så relativt dårlig resultat. Til Polen kom 600 og resten, ca. 5000, er i sikkerhet i Sverige.

Det underjordiske etterrettingsvesen fungerer utmerket, sabotasjen øker, og gang på gang er fanger blitt befridd. De underjordiske organisasjonene har våpen og folkets sympati. Mange som tidligere fordømte sabotasjen fordi den var planløs og ødela danske verdier, ser nå annerledes på den. Ikke minst fordi forfølgelsene av jøder ble motivert med at det var dem som stod bak den, og nå skal det slås fast at dette var løgn.

Tyskerne har i det siste bygd opp et veldig politiapparat, og nå skal det brukes. Noen skal derfor være ansvarlige. Tyskernes «mildhetspolitikk» spillte fallit, og nå kan de endelig hengi seg til den rå styrken. Forhandlingene er avløst av befalinger, brutalitet og trusler, der som her. Men heller ikke danskene lar seg kue.

Menneskejakten har begynt og forbrytterne eneste feil er at de er dansker!

«Teaterdirektoratet» har bestemt at Nationalteatret og Det nye teater skal spille annenhver uke på Det nye teaters scene. Det samme gjelder Det norske teater i forhold til Centralteatret.

Den nye situasjon vil av nasistene bli brukt til å skape forvirring omkring bojkotten av de to teatre. Nationalteatret og Det norske teater er bojkottet uansett hvor de spiller. Ingen må kjøpe billet uten å undersøke hvem som gir forestillingen. Vær merksam på at teaterannonsene muligens vil stå under Det nye teaters og Centralteatrets rubrikker.

VIS FORSIKTIGHET

FRIHETSKAMPEN og DE NORSKE STUDENTER

Den kjennsgjering at det moderne demokrati og liberalismen oppstod og utviklet seg sammen med kapitalismen, forklarer både at friheten ble problematisk og at likheten illusorisk og at broderskapet ble en temmelig luftig framtidsskildring. Likevel var demokratiet og liberalismen mer enn tomme ord så lenge de fundamentale menneskerettigheters prinsipp ble anerkjent og respektert, likhet for loven, tanke og yringsfrihet, den politiske frihet, organisasjonsretten, de utbyttetes rett til å reise seg og vinne makt. Motsetningene ble ikke stanset og kvalt i en voldsstat; gjennom liberalismen hadde samfunnet sikret seg muligheten til forandring og utvikling, og så mye sunnhet var det i systemet at det tålte og etterhvert godtok utviklingslæren. De revolusjonære kreftene som etterhvert vokste fram, hevdet at det borgerlige demokrati bare var en maskert form for kapitalens diktatur, så lenge det var den som behersket presse, forlag, den offentlige mening, og gjennom bankene øvet press på parlamentet. Denne oppfatningen vant etterhånden så megen gjenklang at reaksjonen ble desperat, og som siste utvei valte å la Hitler gravlegge motsetningene i en stat som ikke bare skulle få pyramidens form, men også dens evighet, hvor utviklingen stanser forstenet i ørkenen, stjal han blant så mye annet også den revolusjonære kritikk av den borgerlige liberalismes illusjonære natur. Argumenter som var smidd og slipt til i kampen for utvidelse av friheten og demokratiet, brukte han som våpen i sin kamp for å knuse nettopp de organene som hadde gjort en slik stadig utvidelse mulig.

Demokratiets progressive natur var her i landet iøynefallende, og innfor studentverdenen spilte den seg særlig skarpt og tydelig. Bare en forsvinnende brøkdel av de norske studenter kom fra arbeiderfisker- og småbrukerheimer, men ingensteds ble disse befolkningslags interesser hevdet skarpere og mer instent enn i Det norske studentersamfunn. Gjennom en hundreårig tradisjon hadde de norske studenter skapt et forum hvor nye farlige ideer, nye radikale

krefter som vokste fram, myndig og frimotig kunne bestige talerstolen. Her spiltes brytningene i folket seg renere og skarpere enn noe annet sted. Men da vi også hos oss fikk oppleve det makabre skuespill at reaksjonen mobiliserte akademisk ungdom som ville erobre dette speil for å smadre det, forvandle det frie forum til en basis for angrep mot enhver form for fritt og artikulert tankebytte overhode, da ilte-studentene til og slo hver gang stormen tilbake. Og da okkupasjonen kom, sto de enig og samlet mot nasismen og alt dens vesen Studentersamfunnets siste møte, like før 25 sept. 1940, var en mektig demonstrasjon, ikke bare mot fremmedherredømmet, men også mot de tendenser til utglidning, forhandlingsvilje og tilpasning som akkurat da var ute og gikk. Dette møtet var den første utvetydige manifestasjon av den virkelige folkelviljen, som krevde kompromissløs kamp mot undertrykkerne. Studentersamfunnet ble oppløst, foredragsholderen og formannen arrestert.

Mer enn tre år er gått siden dette historiske møtet. De nye kull som er kommet til har ikke opplevd denne rike, levende tradisjonen, de har ikke som studentene opplevd fritt åndsliv, de har så lenge og i så bestemmende år av sitt liv pustet i ufrihet at kanskje den luften etterhvert forekommer dem mindre unaturlig, mindre kvelende og opprørende. Ting som hendte på Universitetet i forbindelse med arbeidsmobiliseringen i vår gir grunn til å spørre om disse årene har greid å svekke studentenes evne til å reagere sikrere, sterkere, mer spontant enn andre.

Når folket kjemper for sine dyreste livsverdier, og dets eneste våpen mot vold er ånd, da er nasjonens øyne i særlig grad rettet mot studentene. Og når nå atter Universitetet er kommet i ildlinjen og studentene spør seg hvilken holdning de skal ta til det ting som skjer, da bør de huske på at folkets øyne følger dem lyssende av tillit, og at hva der enn skjer så kan intet være verre enn om det lys i øynene skulle slukne

Musikkfronten.

Hver søndag spiller våre filharmonikere i Aulaen for en tett pakket sal med tyske soldater. De er nødt til det. Hvis de nekter, blir de stillt for «Polizeigericht Nord».

Under siste hirdmønstring måtte de spille spesielt for hilden. Det nyttet ikke å protestere.

Når quisling taler i Klingenberg, er det våre filharmoniske musikere som tvinges til å hilse «føren» med klingende musikk. Ingen bebreider våre musikere at de må bøye seg for truslene. De er i en fortvilet tvangssituasjon. Men vi andre må protestere på musikernes vegne. Ved en total bojkott av filharmonisk orkester demonstrerer vi mot at landets kulturorganer stilles i fiendens tjeneste.

Bojkotten av abonnementskonserterne er meget effektiv. Abonnentene har lojalt bøy seg for parolen og er blitt borte. På populærkonserterne finnes det imidlertid ennå tilfeldige konsertgjengere, som ikke er klar over at bojkotten av konserter er total. Derfor: Bring bojkotten av konserter til alles kjennskap!

Representanter for svenske universiteter, høyskoler og studentorganisasjoner har kommet med følgende uttalelse i anledning av striden ved Universitetet:

Vi vil som vår oppfatning uttale at et system som fører med seg samvittighetstvang og politisk påtrykk på unge studenter, er uforenlig med et universitets oppgave som fri forsknings og undervisningsanstalt. Vi føler i denne situasjonen trang til å hylde våre norske kamerater i deres kamp for universitetets frihet og uavhengighet.

Badoglio har besluttet å innføre pressefrihet igjen i de områdene som er befridd av de allierte. Alle politiske partier skal få rett til fritt å gi ut sine aviser, melder Bari Radio.

Det er fengselsnød i Danmark som overalt hvor herrefolket gjes-ter. I Kjøbenhavn venter 1200 personer på å få avtjene sin straff. og vike for trist, unnskyldende resignasjon.

Rektor Sigmund G. Myhra ved Lands gymnas II er avskjediget og søker pensjon. I den anledning er følgende opplysninger om hans utdannelse lagt fram:

Født 1909, volonter 1930-32, smerer og motormann 1932-37, lærer 1939-40, kontorsjef i ns' opplysningskontor 1940-41, konsulent for ns' studentsamband 1941-43, rektor ved Lands gymnas II høsten 1943.

Denne høyt kvalifiserte skolemann er det som skal redde Europas kultur fra bolsjevikbarbariet.

Kinesisk gummi.

Tre vitenskapsmenn ved Nasjonaluniversitetet i Kweilin har offentliggjort oppdagelsen av to «innfødte» gummipanter som bædnene oppfordres til å dyrke. Vitenskapsmennene tror at dyrkingen kan drives tilstrekkelige opp til at Kina blir selvforsørgende med gummi og til og med vil kunne eksportere den.

I 1942 utgjorde Sambandsstatenes kunstgummiproduksjon bare 25 000 tonn, i år vil den nå opp i 254 000 tonn. Forråden ved nyttår var 443 000 tonn. En venter at årets import vil komme opp i 54 000 tonn. Forråd, produksjon og import vil altså tilsammen utgjøre 751 000 tonn. Forbruket kommer antakelig opp i 609 000 tonn, slik at USA kan se 1944 i møte med en reserve på 142 000 tonn. Dette er en betraktelig minsking siden 1 januar i år, men en venter at produksjonen av kunstgummi vil øke ytterligere og at utnyttningen av gummiforekomstene i Sydamerika skal bli mere intens.

Sensuren har strøket det eneste nye i hitlers siste tale. Etter å ha rast mot heimfrontens «forbrytere» sa han: «Hvis heimfronten skulle bryte sammen vil jeg ikke felle en tåre. Jeg vil le —. For da har det tyske folk fortjent den straff som rammer det.»

In memorian.

I Tromsø er 14 nordmenn dømt til døden, mens 14 andre, blant disse noen kvinner, er idømt tukthusstraffer. Pressen har ikke fått lov til å omtale dommene.

Alle yngre advokater i Oslo er innkallt til «nasjonal arbeidsinnsats».

(Ukeoversikter. Forts. fra s. 1)

STILLEHAVET Den siste ukes begivenheter kan sammenfattes i 5 punkter:

1. Et misslykket japansk motangrep mot de allierte styrkene som foretok landingen på Bougainville.

2. Et japansk forsøk på å hindre, ved hjelp av sjøstridskrefter, at ytterligere styrker ble landsatt på den nevnte øya. De fiendtlige orlogsskip ble drevet tilbake.

3. Et alliert luftangrep mot en stor japansk konvoi på vei fra Rabaul til Bougainville.

4. Angrep mot en svær konvoi på vei til Rabaul med forsterkninger. Konvoien ble spredt og fienden tilføyet store tap.

5. En serie tokter mot Rabaul. Under et av disse ble 1 japansk krysser og 2 destroyere senket, mens nok 1 krysser og 11 destroyere ble skadet. Det ble skutt ned 88 japanske fly mot et tap av 17 allierte. I løpet av den aller siste tiden har Japan tapt 6 kryssere.

Resultatet av alle disse operasjonene er at de allierte har styrket stillingene sine på Bougainville, og at japanerne har trukket storparten av sin flåte tilbake fra Rabaul. Kampene om Bougainville er innledningen til det langt viktigere slag om Rabaul. Dette vil sikkert bli forbitret. Faller denne viktige base vil kjeden som beskytter det japanske imperiums indre forbindelser være brutt, og de allierte vil kunne foreta utfall mot sjøveiene fra Japan til Java, Singapor og Burma. De vil også kunne angripe Truk på Karolinene som er hovedbasen for den japanske flåte i Sydhavet.

SYMPTOMER Såvel tyskere som romanere foretar masseevakuering av sivilpersoner fra Ukraina. Store deler av disse føres til Polen hvor det holder på å utvikle seg fullstendig kaos på grunn av overbelastningen av sambandslinjene og som følge av den aktive sabotasje. Denne blir især rettet mot jernbanene. Tilstrømmningen av flyktninger er så hurtig at det oppstår vansker med å skaffe dem husly, trass i at de tyske myndighetene i Polen lenge har vært forberedt på å ta imot evakuerte. Det var riktignok planlagt at disse skulle komme fra vest. Romania holder også på å eva-

kuere gullet sitt. Dette blir i all hast sendt til Sveits.

Det meldes også at de sveitsiske og tyrkiske konsulatene i Romania blir beleiret av folk som ønsker visum. Konsulatene har fått ikke mindre enn 30 000 andragender i den siste tid.

Ungarns statsminister innrømmet åpent at han føler seg utrygg i det han sa: «Kampene nærmer seg Ungarn. Dersom landet vårt blir slått, skyldes det at vi står overfor overlegne makter.»

Men vi har også andre symptomer:

16 tyske offiserer er skutt etter å ha forsøkt å flykte fra Norge til Sverige. 1500 tyske ss er kalt tilbake fra Danmark for å opprettholde orden på heimfronten.

Samtidig øker motstanden og sabotasjen. I det siste har den vært særlig intens i Frankrike. Flere kraftverk er sprengt og alvorlige sabotasjeakter forøvet i Schneider-Creusot verkene. Dette rustningsentret vil sannsynligvis bli nedlagt for resten av krigen.

Det har også vært uroligheter i Romania hvor det er kommet til åpen kamp mellom opprørskarer og soldater. Gjæringen i Østerrike øker. Det meldes at 1000 ss nettopp er kommet til Wien fra Ungarn.

Finnland har fra 1-11 sagt opp finansavtalen med Sverige. Dette ansees i Sverige som et meget dårlig tegn, da det tyder på at Finland tenker på å stoppe all effektiv rentebetaling til svenske obligasjonseiere. For øyeblikket betaler finnene bare renter av et lån, nemlig Finska Ångfartyg A/B. Grunnen til dette er antagelig at de er redde for at fartøyene, som går i rutefart mellom Finland og Sverige, skal bli beslaglagt når de ligger i svenske hamner. Et annet tegn på Finnlands meget dårlige økonomiske stilling er de lave noteringer av finske verdipapirer på Stockholmsbørsen. Finske statslån 41-2 pct. noteres med kjøper kr. 33 og Helsingfors bylån 31-2 pct. til kr. 25.

Trass i den tyske utplyndring av Danmark og Norge, har disse lands verdipapirer en adskillig bedre kurs. Norske stat 3 1/2 pct. 1935 til kr. 80, danske 4 pct. til 72 og Kjøbenhavns 4 1/2 pct. til kr. 71.

SVART-PA HVITT

24. NOVEMBER 1943

GOMEL, SNAMENKA OG APOSTOLOVO TRUET

Nyheter 23-11.

Ytterligere 8 steder befridd ved Gomel. Framgang vestafor Retsjitsa. Fiendens motangrep i Kiev-sektoren fortsetter uten nevneverdig motstand. Jernbaneknutepunktet Snamenka truet av avdelinger fra Kremensjug. Offensiven fra Dnjeppetrovsk utvikler seg gunstig. Apostolovo, som er avgjørende for alle tyske transporter innenfor buen, rykker inn i faresonen.

Amerikansk landgang på Tarawa, Maken og Apemama i Gilbertgruppen, 1500 km n-ø for Salomonøyene. Dermed er uriktigheten av påstanden om den senere tids store amerikanske tonnasjetap bevist. Disse ville ha gjort landgangsoperasjonen umulig. Tarawa har gode flybaser som vil bli brukt for bombing av den japanske flåtestasjon Truk på Karolinene. Herredømmet over Gilbertøyene er avgjørende for herredømmet over det midtre Stillehav.

Brohodet ved Augusta Bay på Bougainville ytterligere utvidet. Allierte styrker nærmer seg Stattelberg på Ny Guinea.

8 arme har inntatt to landsbyer ved Sangro. Den nærmer seg nå det øvre løp av elva og behersker nesten hele bredden.

Berlin utsatt for sitt største angrep. 26 fly gikk tapt.

Libanons president er igjen satt inn i sitt embete og regjeringsmedlemmene frigitt. Ny fransk guvernør utnevnt. Forhandlinger vil bli innledet om full selvstendighet for Libanon og Syria.

Ukeoversikter.

ØSTFRONTEN Intet kom så overraskende på den tyske militærledelse som den russiske kjempinnsats ved Kiev, erobringen av byen og dannelsen av det store framspringet vestafor. Det oppsto en veldig fare for de tyske

armeer lengere sør. De konsentrerte derfor styrkene sine, idet de samtidig svekket seg på andre fronter, og gikk til motoffensiv. Denne har tvunget Den røde arme til å oppgi Shitomir. Målet for den tyske motoffensiv er sikkert å gjeninnta Kiev og heve framspringet. Utsiktene er imidlertid ikke gode for dem. Ikke minst takket være den tyske svekkelse i andre avsnitt, har russerne gått fram både nord og sør for Kievområdet. Selv om det usannsynlige skulle skje at tyskerne klarte å erobre Kiev på ny, ville de neppe kunne holde byen lenge, da de ville bli utsatt for heftige flankangrep fra to kanter.

Nordafor Kiev har russerne hatt stor framgang. De har befridd jernbaneknutepunktene Korosten og Ovrutsj; trass i tyskernes gjenerobring av Shitomir, er derfor banen Leningrad-Odessa fremdeles ubrukbar for dem. Den røde arme har også gjenerobret en rekke byer ved det nedre løp av Pripet. Den viktigste er Tsjernobyl. Enda lengere nord pågår kampene om Hviterrussland Retsjitsa og Vasilevitsje er inntatt av var allierte som nå holder på å omringe Gomel. Banen fra denne tyske festning til Minsk, d. v. s. den siste jernbane fra Gomel, er allerede truet. Russiske styrker har også opprettet brohoder vestafor Beresina.

Like hurtig, for ikke å si hurtigere, er utviklingen sør for området for den tyske motoffensiv. Flere framstøt skaper en overhengende fare for det tyske herredømmet inne i Dnjeprbuen. Et nytt russisk brohode er opprettet ved Tsjerkassi, og det kjempes i forstedene. Fra Kremensjug presser russerne mot vest og sør, samtidig rykker de mot sørvest fra Dnjeppetrovsk. Målet er her Krivoi Rog. I løpet av den 21 ds. har Den røde arme tilbakelagt 30 km i retning av denne by på 45 km bred front. Endelig er To-

Hvem blir neste av de beste, hvem er fengslet, hvem er drept? Tanker vi var sammen om slepes hen til død og død.

4417

O. V.

makovka, ca. 35 km fra Nikopol, tatt. Den røde arme stiller seg tydeligvis som mål å befri denne store gruvebyen.

Evakueringen av Krim fortsetter. Båter med romanske tropper er ankommet til Odessa.

VESTFRONTEN Luftoffensiven mot Vest-Tyskland og det besatte Europa har fortsatt om natten og ved dagslys. Berlin opplevde sitt 16 angrep av Mosquito-fly på 8 måneder. Det ble etterfulgt av et voldsomt angrep natt til 19. Det ble da sluppet en del 4 tons bomber, 350 2-tonns bomber og en rekke mindre over byen i løpet av 30 minutter. Samme natt ble også Ludwigshafen bombet, hvor I. G. Farbenindustries kjemiske fabrikker ble rammet. Tilsammen representerte angrepet mot Berlin og Ludwigshafen krigens største tokt. 3000 tonn bomber ble kastet ned. Bare 82 fly gikk tapt.

Det opplyses at 5 1/2 mill. tyskere nå er husville, 1 1/2 mill. mann og 2/3 av jagerstyrken er bundet til det tyske luftvern, likevel støter amerikanerne på liten motstand under sine daggangrep.

I Norge har Knaben gruve, Rjukan og Kjeller vært angrepet. Knaben dekker 90 pct. av Europas tilgang på molybden. Produksjonstallene for 1938 er: Norge (Knaben) 462 tonn, Europeisk Tyrkia 41 tonn. Molybdenet brukes til stålherdning. Det har i det siste fått øket betydning for tyskerne, da de holder på å miste Nikopol som dekker 90 pct. av deres tilgang på mangan, også et stålherdingsmetall.

SJØKRIGEN Gjennomsnittstappet av skip på vei til eller fra Storbritannia, har i de siste seks månedene ikke vært større enn 1 1/2 pct. Premien for krigsrisikoforsikring for skip og transporter er redusert med 30 pct.

(Forts. siste side)

Mappe 67
24.11.
1943

DEMOKRATIET GÅR VIDERE

Demokratiet gjennomgår i våre dager en krise som setter det på en hard prøve. I kampen mot diktaturet må demokratiet vise sin overlegenhet eller gå til grunne. Skal en kunne være en sann demokrat, må en ved analyse bli klar over hva demokratiet i virkeligheten er. Først da kan en treffe tiltak for å bevare det og gjøre det sterkt.

Demokratiet er etter gjengs oppfatning folkestyre i frihetens ånd. Masaryk sa en gang at demokrati er diskusjon. Demokrati var, mente han, den offentlige og private meningsutveksling som resulterer i regjeringshandlinger på grunnlag av majoritetens oppfatninger og beslutninger. Definisjonen synes kanskje ikke ved første øyekast å være noe mer enn et valgprogram, men den viser seg ved nærmere ettertanke å være betydelig mer omfattende enn en ført skulle tro. Årsaken til det er at den fri meningsutveksling forutsetter de aller fleste av de rettigheter som i «the rights of man». En kan kanskje utbygge Masaryks definisjon ved å si at demokratiet er individuell ansvarskjensle og kritikk. Ansvarskjensle og kritikk er begge deler vesentlig for demokratiet, og de gir begge uttrykk for grunntanken: Staten, det er jeg. Og her er en ved det vesentlige ved demokratiet være eller ikke være. Såframt den individuelle ansvarfølelse og kritikk slapper av, har demokratiet tapt i kampen. Der hvor folket i større eller mindre utstrekning slår seg til ro i den oppfatning at: «Det der er en sak som ikke angår meg», eller «det der forstår ikke jeg», der har demokratiet tapt terreng til fordel for diktaturet. Oppfatninger som disse og mange andre nyanser i samme lei, baner nemlig uvilkårlig vei for førertanken. En gir selv slipp på den soleklare rett en har til fordel for den eller de som mener de forstår alt bedre enn en selv. Demokratiet er ikke en bekvemmelighetsordning. Den fordrer istendenfor lydighet og tro, selvtukt og kritikk. Deri ligger demokratiets mulighet både for individ og samfunn.

Skal en utbygge det sanne de-

Freden skal vinnes.

Da freden etter første verdenskrig plutselig tordnet ut, var det med gale benet først og siden gikk alt både skjevt og vrangt. Ingen var beredt til å ta imot den og resultatet ble ulykker og kaos. Freden ble ingen fred men bare en nerveslitende våpenstillstand.

For en gang skyld er det nå tegn til at menneskene har lært av bitter erfaring, og har bestemt seg til at denne gang skal ikke bære krigen; men også freden vinnes.

I og med åpningen av UNRRA-konferansen i Atlantic City er en positiv begynnelse gjort. Hjelpe- og gjenoppbyggingskontorets oppgave er å sørge for næringsmidler, råstoffer og materialer til gjenoppbygning av de okkuperte og krigsherjete land etter hvert som de blir befridd igjen.

Arbeidet skal skje i fellesskap og etter en samlet plan. Innkjøpene skal samordnes og fordelingen skje etter prioritets hensyn. Sovjetsamveldet og de okkuperte land har lidt mest og vil få hjelp først.

De nøytrale land vil også måtte yde sin hjelp og pålegge seg restriksjoner. Det vil bli et viktig problem for UNRRA hvordan en skal utjevne ulikhetene mellom de allierte, som har fått sine produksjonsapparater ødelagt under sin innsats i krigen, og de nøytrale som har sine intakte og står bedre rustet til å høste fredens frukter.

UNRRA består av samtlige av De forente nasjoner og vil stå åpen for tilslutning av andre stater

mokrati, må en derfor aktivisere folket i samfunnskampen, og en må gi friheten nytt innhold og bedre beskyttelse enn en hittil har gjort. Det tør være klart at frihetsbegrepet, slik som det ble skapt ved den franske revolusjon, ikke ga friheten tilstrekkelig beskyttelse. Utbygger en demokratiet og aktiviserer folket i samfunnskampen, gir friheten beskyttelse og nytt innhold, vil demokratiet ikke bare vise seg å få nytt liv, det vil bli diktaturet overlegent også i handlekraft. Vi vil da, og først da få levelige vilkår hvor vi kan puste ut etter all terror og tvang.

etter hvert. Det ledes av en sentralkomite med representanter for de fire stormakter og et råd med et medlem fra hvert av de andre land. Norge er representert ved statsråd Frihagen som har ni eksperter til sin rådighet.

Skapelsen av UNRRA er en milepel i menneskehetens historie, og et apparat er skapt som på en effektiv måte vil kunne løse oppgavene i fellesskap. Men det er bare en begynnelse. Samarbeidet må fortsettes og utvides til frihet for nød er blitt en realitet. Først da er freden for alvor vunnet!

I vår bitterhet over den hjelpen den svenske regjering har gitt Hitler, har vi hatt lett for å glemme den hjelpen det svenske folk har gitt oss, både i ord og gjerning. I all stillhet har svenskene drevet en storstilet hjelpevirksomhet her i landet som har vært altfor lite kjent. Her er noen oppgaver som belyser arten og omfanget av hjelpen:

Det er sendt 9000 tonn sukker, 9000 tonn grønnsaker og 500 tonn smør. Bespisningen omfatter 80000 barn. Av disse får 67000 i Oslo og Nordnorge daglig skolefrokost. 1600 barn får fadderbidrag og 5000 vanskeligstilte, særlig sjømannshjem, får månedlige bidrag. Et sykehus med 150 senger holder på å finansieres på Midtstuen. Stockholms by bidrar med utrustningen, Røde kors driver sykehuset og Norgeshjelpen betaler driftskostningene. Bare nordmenn kan pleies der. I alt har nå Svenska Norgeshjelpen fått inn 13 mill. kroner.

Heller ikke i år vil Nobelprisen bli utdelt, trass i at det var majoritet i to av de innstilte institusjonene og en sterk minoritet i den tredje. Blir prisene heller ikke delt ut neste år, går kapitalen tilbake til Nokels slektninger. «Er det den skandalen regjeringen i sin ynkelige unnfalighet sørover vil dra over oss?» spør den utrettelige frihetsskjemper Trots allt. «Hele den menneskelige kulturen er jo mot barbariets nasirike, og det ville ha vært en heder for Sverige å dele ut prisen og dermed hevde menneskelighetens og kulturens røst i krigen.»

KONSERTER ER BOYKOTTET

BLOKADE OG LUFTKRIG

Det kan for en gang skyld ha sin interesse å se på bombingene som ledd i den økonomiske krigføring. Denne har hittil vært vestmaktens hovedvåpen i kampen. Våpnet er glimrende, men langsomt virkende.

Varemanglen i Tyskland ble alvorlig først etter at kampene på østfronten, med det kolossale materialforbruk, var blitt innledet. Det var således etter 22 juni 41 at tyskernes forbruk av bensin ble større enn tilgangen. I løpet av de 12 siste månedene har tyskerne gjort drastiske vedtak for å øke produksjonen og minske konsumpsjonen av drivstoffer. Men produksjonen blir stadig forstyrret av bombingene, og innførselen av bensin og olje fra oversjøiske land er stoppet. Manglen på drivstoffer er derfor påtagelig og viser seg bl. a. ved at det i Østersjøhannene ligger unyttede motorskip. Den nærmeste framtid vil vise ettervirkningene av angrepene mot Ruhr, som leverte 13/4 mill. tonn syntetisk bensin om år. Den vil også vise om det store taktet mot Ploesti har klart å redusere bensinproduksjonen i Romania, og også om denne produksjonen eventuelt vil kunne tilintetgjøres helt ved russiske angrep fra baser i de nylig befrie områdene ved den romanske grense, og muligens på Krim.

Hitlertyskland er enda verre stillet m. h. t. gummi, trass i at Japan behersker 90 pct. av verdens produksjon av denne vare. Vestmaktene har, takket være sitt sjøherredømme, klart å hindre tilførselen. Produksjonen av syntetisk gummi er knapt nok tilstrekkelig til å dekke de vepnete styrkers behov, og lagrene er allerede tømte. Også gummiproduksjonen rammes av bombingene. Således ble for en tid siden fabrikkene i Huls, som leverte 1/4 av den syntetiske gummi, angrepet av amerikanske fly.

Surrogater i industri og forbruk skaper alltid problemer. Stoffene er kvalitativt sett mindreverdige og krever nesten alltid en stor arbeidsinnsats. Manglen på stålerdningmetaller gjør de tyske panserplatene mindre motstandsdyktige. Forsyningsvanskene har

tvunget Hitler til å sette millioner menn og kvinner inn i jordbruket og hjelpeindustriene istedenfor å la dem tilvirke krigsmaskiner. Livsmiddelsituasjonen er ennå ikke kritisk, men vanskene er store, ikke minst fordi sambandslinjene er overbelastet og stadig forstyrres ved angrep. Tekstilindustrien klarer ikke lenger sine oppgaver. Manglen på ullstoffer er større ved terskelen til denne krigsvinter enn noensinne. De tyske myndigheter har nylig sett seg tvunget til å oppheve gyldigheten av kleskort til alle sivile voksne. Den tyske industrien får det stadig vanskeligere med å klare kappløpet med bombene. Ruhr er herjet, og tyngdepunktet for industrien er flyttet mot sør og øst, men bombene tar til å falle også i Østerrike og russerne rykker stadig mot vest hvorved også den østlige industrien blir mindre trygg.

Bombing og blokada er utmerkede midler til å svekke fienden og forberede seieren, men som hovedvåpen virker de for langsomt. Ilje Ehrenburg skrev nylig at på rødegardisten virker langsiktige planer nærmest komisk. Han krever full innsats i dag, ikke i morgen. Kravet er så mye rimeligere nettopp som opplysningene om hvor svekket tyskernes krigspotential allerede er blitt, viser klart og tydelig at en ny front nødvendigvis vil føre til et hurtig nederlag. En forstår at rødegardisten som står i direkte aktiv tjeneste, må tenke slik. Men også alle vi andre som ennå har bevart evnen til å reagere menneskelig, må tenke som rødegardisten. For oss må en russers liv bety like meget som en nordmanns eller englanders.

Enigheten som ble oppnådd på Moskvakonferansen betyr bl. a. at også vestmaktene har innsett seg på hurtig, definitiv innsats. De har innsett at de ikke har lov til å nøye seg med å legge forholdene til rette for seieren, men at de må være med på å vinne den.

De forente stater leverte i okt. 163 lasteskip på tilsammen 1 675 311 tonn dw. Dermed er det hittil i år bygget 1542 skip på tilsammen 15 501 624 tonn dw.

Fakt for friheten.

Landet har mistet otte til av sine beste sønner. Vi sender dem den siste hilsen og takk for hva de gjorde. De skal ikke bli glemt.

De er kommunister, sier Terboven. Ja, i kampen mot nazi er vi alle kommunister. Og morderne skal vite at for hver en de dreper trer ti nye inn i rekkene. Så kan de regne ut om det lønner seg.

Striden på Ullern skole.

Det uhyggelige eksemplar av ns-arten som heter Waage og er førerinnsett «rektor» ved Ullern skole, har brukt den ellefte time til å øke sin tunge byrde av forbrytelser mot den norske skole.

Han har laget en lærebok i tysk som han siden begynnelsen av september har prøvd å tvinge inn på elevene i 3 r. g., før det ble for sent. Elevene nektet å kjøpe produktet, og lektor Bø nektet å bruke boka i undervisningen. Det ble så satt en frist, og da den løp ut og elevene sto fast, ble Bø avsatt. En Dalseng (ns, også kalt Gummilars fordi han under krigen solgte gummivarer i Narvik) overtok jobben. Enda en frist med tilhørende trusler, men ingen lystret og tre elever ble utvist.

På et foreldremøte kom det til et kompromiss: Politiske stykker skulle ikke leses, og Bø tas inn igjen. Imidlertid endret Bø sin holdning og ble arrestert. Samtidig kom det beskjed fra departementet om at gymnasiutgaven ikke skal innføres før etter 1 jan. og realskoleutgaven til neste høst. Men Waage gir seg ikke og da elevene fremdeles møter uten boka, sender han brev hjem med trusler om å sende barna til Bastøy eller tysk arbeidstjeneste. Intet resultat.

Går det ikke med de store skal det gå med de små, tenkte Waage, og gikk løs på guttene i 1 real. Han truet, skjeldte og bar seg som en gal og greide tilslutt å skremme barna til å ta med boka. Neste dag leverte de den tilbake. Det endte med alminnelig utvisning for gjentene, men da de tok bøkene og ville gå kom det ordre om å bli. (Fører- og ansvarsprinsippet) Mandag den 15 endte striden med fullt nederlag for «rektor». Barna tok ikke boka, de holdt tappert stand og vant en flott seier for hjemmefronten.

Universitetet.

Den 9, 10, og 11 ds. sendte Universitets fakulteter et skriv til Kirke- og undervisningsdepartementet. De påpekte der at arrestasjonene av Universitetslærere og studenter fant sted stikk i strid med alle løfter og forsikringer, og at de hadde skapt en følelse av rettsusikkerhet som ville hemme, ja hindre en hver vitenskapelig virksomhet. Skrivet sluttet med et kategorisk krav om øyeblikkelig frigiving av de fengslete. I forrige uke sluttet studentene seg til dette kravet, idet de sendte følgende til Kirke- og undervisningsdepartementet: «I anledning av at 10 Universitetslærere og 40 studenter har sittet fengslet i 4 uker, og har fått sikringsdom for 6 måneder uten rettslig grunn, vil jeg uttale at jeg fullt ut slutter meg til fakultetenes erklæring i anledning dette overgrep på vårt Universitet, og til henstillingen om at de fengslete blir frigitt uten opphold.»

Protestflommen har igjen strømmet inn til Skancke. Bare de få ns-studenter og en håndfull som kaller seg «objektive», har ikke sluttet seg til aksjonen. De siste har ennå tid til endre sitt standpunkt. De kan slutte seg til dem av sine kamerater som ikke har kjent til aksjonen fordi de p. g. a. forholdene ikke har vært i Oslo; nå når de får høre om protesten vil de selvsagt sende den inn.

Studentaksjonen vil vise quisling om han hadde rett da han hevdet at han ville klare å gjennomføre det nye ns-reglement, fordi han hadde så mange gode hjelpere blant studentene og bare en uanselig skare bevisste motstandere.

Studentene er iferd med å vise hvor betydningsløs denne «skaren» er.

Utskrivningen til den «nasjonale arbeidsinnsats» foregår igjen. Ingen nordmann vil være med på å støtte opp den vaklende tyske front, som våre allierte i øst og vest holder på slå istykker under store offer.

Parolen er nå som før: Ingen møter på arbeidskontoret - ingen reiser på slavearbeid for tyskerne!

SEND AVISEN VIDERE

(Ukeoversikter. Forts. fra s. 1)

MIDDELHAVET I Italia har det vært kamppause med patruljevirkosomhet og ubetydelig alliert framgang. Tyskerne har ført fram 4 nye divisjoner. Luftangrep mot sambandslinjer bl. a. n. og n-v for Roma.

Hefte kamper i Jugoslavia. Peljesac-halvøya rømmet av frihetsarmeen som til gjengjeld har hatt framgang i nærheten av Split, i Kroatia og i Slovenia. I sistnevnte landsdel er en offensiv tyskerne satte i gang i forrige måned med 6 divisjoner, knust. Jugoslaverne har satt en kullgrube ut av drift som forsynte industrien i Beograd, og sprengt en flyfabrikk. Allierte fly har bombet mål i Jugoslavia og Albania.

Også den franske Middelhavskyst har vært utsatt for luftangrep, som bl. a. har vært rettet mot Marseille-området. Toktene har vært utført for å ødelegge basene tyskerne har nyttet for angrep mot den nordafrikanske kyst.

Tyskerne har erobret Lerós og dermed er de alliertes stilling på Samos, den siste store øya de har i Egeerhavet, svekket. Tysk landgang har funnet sted på småøyene i nærheten av Samos. Det er mulig at Vestmaktene forbereder nye operasjoner i det østlige Middelhav gjennom den stadige bombing av mål i Hellas og Egeerhavet.

LIBANON Krisen nærmer seg klimaks. Den franske nasjonalkomite har uttalt at spørsmålet ikke vil berøre forholdet til Storbritannia. Britiske autoriteter arbeider for et kompromiss. Cordell Hull har uttalt et håp om at Libanon vil få full selvstendighet.

Foreløbig fortsetter streiken i Beirut og franske soldater patruljerer i gatene. Catroux hevder at han snart vil kunne fremme et forslag til gjenoppretting av ro og orden.

DET FJERNE ØSTEN Kampene ved Augusta Bay på Bougainville fortsetter. Det blir også kjempet på nordsiden av Ny Guinea. Her har de allierte opprettet telefonforbindelse mellom kampsonen og Port Moresby.

Luftangrep mot Rabaul, Java, Marshall- og Gilbertøyene.

Meget tyder på at en offensiv mot japanerne i Burma forberedes. Veier bygges og utbedres. Patrulje-

og luftaktiviteten øker. Bombingen er konsentrert om kommunikasjonene i Sør- og Midt-Burma. Jernbanen mellom Rangoon og Madaley er satt ut av drift.

Vekslende kamper i Kina på begge sider av Yang-Tse-Kiang. Kineserne har gjenerobret store områder ved Salween-elva. Hong-Kong utsatt for to amerikanske angrep.

SYMPTOMER Etter bombing i Sofia kom det til demonstrasjoner over hele Bulgaria. Folket krever fred. Tyrkiske aviser understreker at den eneste redning for Bulgaria er å trekke seg hurtigst mulig ut av krigen, og kalle troppene tilbake fra Hellas og Jugoslavia. Det er av interesse i denne sammenheng at bulgarske tropper i Jugoslavia nå blir trukket i retning av grensen.

Petains tilbaketreden, p. g. a. en konflikt med Laval, er et tegn på at det holder på å rakne blant hitlers medarbeidere. Flere av marskalkens venner er arrestert. Fra nøytrale land meldes det at også Petain holdes under arrest.

Nye uroligheter har funnet sted i Frankrike. En quisling er blitt drept. Det tyske arsenal i Grenoble er blitt angrepet av patrioter. Det utviklet seg formelig til et slag i byen. En rekke tyskere og franskmenn falt. 300-400 personer ble arrestert.

Finnene holder på å miste sin tillit til Tyskland. Landets regjering skal ha rettet en forespørsel til de tyske autoriteter for å få bekreftet om den tyske militærledelse akter å evakuere Nord-Finnland.

Statsstutteriet.

Ikke kjærlighet, men statsinteresser skal være grunnvullen for ekteskapet i nasiparadiset. Hitler trenger soldater, og Himmler har bestemt at også invalider, som er så ille medfart at de normalt ikke ville kunne få kvinner, skal utnyttes i avlen. Det finnes over alt i Tyskland «kvinner av edelt sinnelag» som er villige til å leve sammen med invalider, og for å knytte forbindelsene er det nå opprettet invalideekteskapsbyråer. Masser av unge kvinner har allerede meldt seg, og er ført inn i Stutteriets kartoteker.

3 DEC. 1943
SVART PÅ HVITT

1. DESEMBER 1943

TYSKLAND BOMBES SØNDER OG SAMMEN

ENIGHET

Småsabotasjen - Aulabrannen er tyske provokasjoner. Det er forsøk på å splitte det norske folk, for å hindre samlet aktiv innsats.

Se opp for falske rykter og publikasjoner.

Enighet på hjemmefronten er viktigere enn noensinne.

Nyheter 30-11.

Området mellom Sosj og Dnjepr er praktisk talt ryddet for fiendtlige styrker. Den røde arme står nå 10 km fra Shlobin og ca 40 km fra Bobruisk. Ytterligere 40 byer og landsbyer befridd i Hvit-russland. En rekke fiendtlige angrep mot Kievframspringet avvist. Lengere sør kamper langs så å si hele Dnjeprfronten. Hæsoedet ved Tsjerkassy utvidet. Ruskaja Polnaja og Kirilovka inntatt. Jernbanen fra Tsjerkassy avskåret. Framgang også sør for Kremensjug. Bombing av Apostolowo.

Den 8 arme har gått til offensiv fra sitt brohode nord for Sangro. Et nytt brohode opprettet lengere oppe i dalen. Civitanova og mål nord for Garigliano beskutt fra sjøen.

Luftangrep mot Vesttyskland, Frankrike, Holland og Belgia. Bremen igjen bombet ved dagslys.

Australske styrker fra Sattelberg står nå ca. 2 km fra japanernes neste støttepunkt på Ny Guinea. Bonga. Allierte fly over Salomonsøyene og Ny Britannia. 2 japanske destroyere og 1 fraktskip senket. Kampene om Gilbertgruppen nærmer seg sin slutt. Fiendtlige stillinger på Marshalløyene bombet.

Ukeoversikter.

LUFTOFFENSIVEN I uken 21 til 27 nov. ble Berlin utsatt for 5 angrep. Tre av tunge bombemaskiner, to av Mosquitofly. Siden den 19 er vel 6000 tonn bomber sluppet over byen. Tallet

for hele krigen er 13 000 tonn.

Omkring 30 pct. av millionbyen er ødelagt. 5 av de viktigste jernbanestasjonene, ca. 100 fabrikker og en rekke administrasjonsbygninger ligger i grus. Folk strømmer til fots ut av byen.

Betydningen av angrepene gir seg av noen generelle opplysninger. Foruten å være Tysklands administrative sentrum er Berlin Europas største industriby, et viktig knutepunkt for jernbaner og luftruter, og Tysklands nest største innlandshavn. Maskiner, elektriske apparater, presisjonsapparater og kabler, framstilles i større mengder ved fabrikkene i Berlin enn i noe annet tysk industrisentrum. Også våpen- og ammunisjonsindustrien er representert. Ved de store flyfabrikkene blir det bygget Focke Wulf og Dorniermaskiner. En tredjedel av de siste leveres av bedriftene i Berlin.

Også andre mål har vært angrepet. Vesttyskland er bombet gjentagne ganger ved dagslys og om natten. Krigen største dagangrep er utført idet ca. 1000 fly samtidig foretok et tokt mot Nordfrankrike og det nordlige Tyskland. Særlig Bremen ble hårdt rammet. Under toktet ble det skutt ned 61 fiendtlige fly, mens 39 allierte gikk øst. Et stort angrep er utført mot Frankfurt a. Main, som er en viktig innlandshavn og industriby. Endelig har Stuttgart vært kraftig bombet. Denne byen spiller først og framst rolle som knutepunkt for trafikken til Italia, med er også et viktig industrisentrum.

Fly fra Afrika har bombet Toulon og Cannes. I Toulon ble havneanleggene og nedtverftet rammet.

Mineleggingen i de tyske farvann og bombing av fiendens skipsfart, har fortatt.

I de tyske «gjengjeldelsesangrep» mot England, har det gjerne deltatt noen få maskiner.

4348
De sådde vind i Guernica.
De høster orkan i Berlin!
Kjæppe 6/4
Ekspl. 1./2.
Arg. 1943.

ØSTFRONTEN Ved sin mot-offensiv ved Kievframspringet, klarte tyskerne å stanse den russiske framgangen på dette frontavsnitt. Det tyske presset stoppet opp ca. 60 km fra Kiev og like nord for Tsjernigov. Den senere utvikling har vist at de ikke makter å stanse offensiven på østfronten som helhet.

Det avgjørende slag om Hvit-russland synes å være innledet. Russerne har gått over Pronja, Sosj og Beresina. Ved å true den siste banen fra Gomel, har de tvunget fienden til å oppgi denne viktige industribyen som var tyskernes siste støttepunkt øst for Dnjepr. Korma, Tsjetsjersk, Buda Kosjelevskaja og en rekke andre steder mellom Sosj og Dnjepr er inntatt. Hele frontlinjen Vitebsk-Ozja-Mogilev-Shlobin synes alvorlig truet. Russerne nærmer seg det sistnevnte knutepunkt både fra øst og vest, og står nå under 20 km fra det.

Den røde arme er kommet ca. 40 km oppover i Beresinadalen og den har nådd den viktige jernbane fra Mogilev til Korosten ved Jakimovskaja.

Framgangen er hurtig også i Pripetsumpene vestfor Retsjitsa. Her er regionsentret Jelsk inntatt, og omgående bevegelser truer Mosir og Kalinkovitsje ved banen fra Mogilev.

Tyskerne rykker hurtig tilbake på en 160 km bred front. Militær-sakkyndige har regnet med sterkere forsvar på linjen Shoblin-Kalinkovitsje-Mosir; i dag synes den allerede å være i fare.

Også i Dnjeprbuen fortsetter framgangen. Sør for Kremensjug er Onfrijevka befridd. Truelsen mot Snamenka øker. Styrkene fra propetrovsk har fordrevet tyskerne bl. a. fra Aleksandrov. Også 20 km skiller Den røde armee fra Nikopol og Apostolowo hvor sterke transporter har vært utsatt for sterke luftangrep. (Forts. s. 4)